

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA PRÁVA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Žaloba o neplatnost závěti

Autor: Jitka Vosátková

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Bohumír Štědroň, LL.M. Ph.D.

© 2009 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jitka Vosátková

obor Podnikání a administrativa

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název tématu: **Žaloba o neplatnost závěti**

Struktura bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Notářství
4. Závěť
5. Listina o vydědění
6. Žaloba
7. Soud
8. Příklad z praxe
9. Závěr
10. Seznam literatury
11. Přílohy

Rozsah původní zprávy: 30 - 40 stran

Seznam odborné literatury:

Stavínohová, Jaruška. - Hlavsa, Petr. Civilní proces a organizace soudnictví. 1. vydání. Brno Masarykova univerzita v Brně, 2003. 660 s. ISBN 80-210-3271-5.

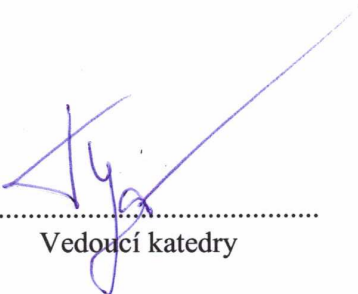
Winterová, Alena et al. Civilní právo procesní. Doplnková skripta, dotisk původního vydání nakladatelství Všehrad. Praha: Linde Praha a.s., 2001. 45 s.

Jirsa, Jaromír et al. Stručný soudní průvodce. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2006. 71 s. ISBN 80-903609-2-0

Korbař, Martin. - Pókorný, Michal. Majetkoprávní vztahy v běžném občanském životě. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. 112 s. ISBN 80-7175-043-3

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Bohumír Štědroň, LL.M. Ph.D.**

Termín odevzdání bakalářské práce: listopad 2009

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 7.10.2009

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Žaloba o neplatnost závěti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27. 11. 2009

.....
Jitka Vosátková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Bohumírovi Štědroňovi, LL.M. Ph.D. za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce.

Žaloba o neplatnost závěti

Action to Annul a Testament

Žaloba o neplatnost závěti

Souhrn

Popis případu, kdy je závěť prohlášena za neplatnou, co tomu předchází, kde a jak se tato věc řeší a jak se má správně postupovat, je obsahem mé bakalářské práce. Snažila jsem se o chronologický postup, který umožňuje poznat, co všechno je spojeno s tímto problémem, jak dlouhá cesta může vést k uvedení věci do pořádku. Práce poukazuje na možnost dědění ze závěti, či ze zákona, případně obojího. Vysvětluje průběh dědického řízení, oznamuje, že existují neopomenutelní dědicové, kteří mají jistotu, že se jim dědictví dostane, pokud ovšem nebudou vyděděni. Seznamuje s druhy závětí i žalob, včetně jejich náležitostí pro správné sepsání, či návod na zrušení nebo změnu. Radí, který soud je příslušný k dané problematice, jak vypadá průběh soudního řízení, jaké důkazy je možné předložit a uplatnit. Upozorňuje, že s řízením jsou spojeny soudní poplatky i náklady řízení a kdo je hradí. Nakonec jsem uvedla konkrétní případ ze života, aby si čtenář mohl udělat jasnou představu o tom, jak vypadá průběh dědického řízení v praxi.

Klíčová slova

dědictví, notářství, zůstavitel, závěť, vydědění, dědic, žaloba, soud, důkaz, rozsudek

Action to Annul a Testament

Summary

A description of a case when is declared a testament as invalid, what is before, where and how is solved this case and what is the right way how to continue, is the content of my bachelor work. I tried a chronological procedure, by which is possible show what everything is connected with this problem and how long it takes the putting the case in order. The work shows a possibility to inherit of the testament or of the law or of the both possibilities. Explains the procedure in proceedings about a heritage, it makes you to know that exists insurmountable heirs who have the certainty that they will get the heritage if they weren't disinherited. Introduces you sorts of testaments and complaints and its requirements for right writting or instructions to that annul or change. It advises which court is relevant for this problem, how works a trial of court, what kind of proofs are possible to introduce and use. It notes there are payments and costs connected with the trial of court. At the end I showed a case of life, for better imaging to reader about a procedure of heritage in practice.

Key words

heritage, notaries, deceased, testament, disinheritance, heir, action, court, proof, judgemen

Obsah:

1. Úvod	4
2. Cíl práce a metodika	5
3. Notářství	6
3.1. Dědění.....	6
3.2. Odmítnutí dědictví	17
3.3. Dědění ze zákona	17
3.4. Dědění ze závěti.....	18
4. Závěť	21
4.1. Zřízení závěti.....	21
4.2. Obsah závěti	22
4.3. Zrušení závěti.....	23
5. Listina o vydědění	25
6. Žaloba	27
6.1. Jak sepsat žalobu.....	27
6.2. Zahájení soudního řízení	29
6.2.1. Pravomoc soudu	30
6.2.2. Příslušnost soudu	30
6.2.3. Soudní poplatek.....	31
7. Soud	33
7.1. Proč chodit k soudu	33
7.2. Občanské soudní řízení.....	34
7.2.1. Úkony v průběhu řízení	35
7.2.2. Dokazování	36
7.2.3. Soudní rozhodnutí.....	37
7.2.4. Výkon rozhodnutí	38
7.2.5. Náklady řízení	38
7.3. Ochrana oprávněného dědice	38
8. Praktická část	40
9. Závěr	44
10. Seznam literatury	45
11. Přílohy	46

1. Úvod

Téma „Žaloba o neplatnost závěti“ jsem si zvolila jako obsah své bakalářské práce, protože jsem měla možnost nahlédnout do konkrétního případu z praxe, který mě svou jedinečností velmi zaujal. Řešila se neplatnost zfalšované závěti a listiny o vydědění. Měla jsem k dispozici všechny materiály a mohla jsem tedy sledovat celý průběh řízení, což pro mě bylo velice zajímavé, čekala jsem, jak celý případ dopadne. Abych této kauze mohla lépe porozumět, prostudovala jsem mnoho knih a dalších s případem souvisejících materiálů. Ty nejdůležitější poznatky z nich jsem zařadila do přílohy. Celý průběh této kauzy, tedy od zahájení projednávání dědictví na notářství až po vynesení rozsudku, jsem popsala ve své praktické části.

Teoretická část vychází z odborné literatury. Tomuto rozsáhlému tématu jsem se snažila věnovat tak, abych mohla podat alespoň ty nejzákladnější a nejdůležitější informace, které mohou čtenáři dobře posloužit alespoň k základní orientaci ve světě dědického práva.

Dědění se může týkat kohokoliv a kdokoliv se může dostat do podobné situace. Pokud už se tak stane, mohla by tato práce sloužit jako stručný návod, jak v takovémto případě postupovat, s čím počítat a čeho se případně vyvarovat. Díky tomu si pak čtenář může rychle udělat jasnou představu o tom, zda se do takového soudního řízení pustí, s tím, že bude vědět do čeho jde a co ho čeká.

2. Cíl práce a metodika

Mým cílem bylo zjistit, jak se v případě neplatné závěti postupuje a jak soud takovéto situace řeší, a také co všechno musí poškozený udělat pro to, aby se dovolal svých práv. Že to není jednoduchá situace, jsem si uvědomila, když jsem zjistila, co všechno se musí zařídit a hlavně, kde se to musí zařídit. Celý proces se totiž může odehrávat nejen na notářství, ale i mezi několika dalšími úřady: policie, kriminalistický úřad a soud, jako tomu bylo v případě, který jsem popsala v praktické části.

Dalším cílem bylo seznámit čtenáře se základy dědického práva pro případ, že by se dostali do pozice zůstavitele nebo dědice. Jelikož nikdo nežije věčně, je možnost této situace velice reálná.

Znalosti k dané problematice jsem získala z odborné právnické literatury a z dokumentů konkrétního případu řešeného u obvodního soudu. Abych danému případu mohla lépe porozumět, musela jsem podrobně prostudovat právnickou literaturu i všechny listiny s tímto související.

3. Notářství

Notáři jsou fyzické osoby, které stát pověřil notářským úřadem. [10]

Postavení notáře je dáno jeho činností vedle soudů a advokátů, které spočívá ve veřejnoprávní službě, jejímž posláním je především předcházet sporům. Hlavní náplní činnosti notářů je tak zvaná notářská činnost (§ 2 NŘ). Notář jako veřejný činitel potvrzuje, osvědčuje určité druhy písemností, aby jim dodal autenticitu a důvěryhodnost k určitým úkonům před jinými orgány, provádí notářské úschovy, sepisuje veřejné listiny o právních úkonech a podobně. [8]

Samostatná činnost notáře je rozdělena do následujících oblastí:

- Vlastní notářská činnost (sepisování veřejných listin o právních úkonech: smlouvy darovací, závět', listina o vydědění,...), při ověřování shody opisu nebo kopie s originálem listiny, úředně ověřuje pravost podpisu určité osoby, přijímá do úschovy listiny, zejména závěti.
 - Poskytování právní pomoci, související s notářskou činností, může poskytovat právní porady a zastupovat ve správním a občansko-právním řízení, může vykonávat správce majetku.
 - Výkon ostatních činností, zejména funkce soudního komisaře v řízení o dědictví.
- [10]

3.1. Dědění

Dědit lze na základě několika různých důvodů:

- ze zákona
- ze závěti
- z obou těchto důvodů současně

Jako příklad pro dědění ze zákona může sloužit situace, kdy zůstavitel nepořídil závět' či závět' byla prohlášena za neplatnou.

Pokud dědic ustanovený závětí dědictví nenabude (například zemře), místo něho dědí dědicové zákonní. Ti rovněž získají zbytek děděného majetku, jestliže se podle závěti rozdělí jen část dědictví.

Z obou důvodů se pak dědí tehdy, když zůstavitel v závěti rozhodl jen o části svého majetku. [4]

Dědění ze závěti je nadřazeno dědění ze zákona. Pokud zůstavitel zanechá platnou závěť, tak se dědictví rozdělí podle ní, ovšem až na jednu výjimku, a tou jsou děti zůstavitele, kteří jsou *neopomenutelnými dědici* a musí jim připadnout alespoň minimální část dědictví, jejíž výši zákon také přesně stanoví. [1]

Schéma – dědění

- **Smrt zůstavitele,**

- existující majetek + dluhy => ◦ ze zákona => skupiny dědiců I – IV

- ze závěti => druhy závětí => funkce notáře

↓

- náležitosti závěti => odvolání a změna závěti

↓

- čitelný podpis plným jménem

- datum pořízení závěti

- *odmítnutí dědictví*

- *neopomenutelný dědic*

- *vydědění*

- **Soud** => ◦ *notářství* => soudní komisař v řízení o dědictví

- *ochrana oprávněného dědice* => podání žaloby u soudu po vydání pravomocného rozhodnutí, kdy je

- skončeno řízení o projednání dědictví

- => promlčení [10]

3.1.1. Dědictví

Dědictví se nabývá smrtí zůstavitele (§ 460 odst. 1). V tomto ustanovení je vyjádřena stěžejní zásada právní úpravy dědění v občanském zákoníku. Vypovídá o tom, že k přechodu práv a povinností, tvořících předmět dědictví, dochází již v okamžiku a bezprostředně smrtí fyzické osoby. Tato osoba se označuje jako zůstavitel, kterým lze v daných souvislostech rozumět toho, kdo něco, co má být předmětem dědění, zanechal (zůstavil). [7]

3.1.2. Předpoklady dědění

Občanský zákoník váže přechod dědictví na dědice za splnění určitých předpokladů:

- a) smrt zůstavitele
- b) existence dědictví
- c) dědický titul
- d) způsobilý dědic

ad a) Smrt fyzické osoby je především nutná k tomu, aby mohlo dojít k dědění.

Smrt člověka musí být zjištěna předepsaným způsobem. Zásadně ji konstatuje lékař, který po ohledání mrtvolky vystaví list o prohlídce mrtvého, na jehož základě je proveden zápis do knihy úmrtí, vedené příslušným státním orgánem, pověřeným vést matriky. Ten pak vystaví úmrtní list.

Nelze-li smrt prokázat předepsaným způsobem, ale je jisté, že osoba zemřela, může soud na základě jiných provedených důkazů smrti prohlásit osobu za mrtvou. Den smrti je uveden v rozhodnutí.

Za mrtvou může soud prohlásit i osobu nezvěstnou, lze-li ke všem okolnostem soudit, že již nežije.

ad b) I když je splněn předpoklad ad a), k dědění dochází pouze tehdy, byla-li zemřelá osoba subjektem majetkových práv a povinností, které nezanikly její smrtí a jsou způsobilé být předmětem dědické posloupnosti.

Soud zahájí řízení o dědictví v každém případě úmrtí fyzické osoby. Řízení však zastaví, nezanechal-li zůstavitel majetek (§ 175h odst. 1 OSŘ) nebo zanechal-li majetek jen nepatrný (§ 175h odst. 2 OSŘ).

Práva a povinnosti majetkové povahy zásadně smrtí fyzické osoby nezanikají. Výjimku z uvedené zásady tvoří ta majetková práva a povinnosti, které byly vázány na osobu zemřelého. Například právo na náhradu bolestného a ztížení společenského uplatnění.

Nejobvyklejším právem, které přechází na dědice, je právo vlastnické. Dědění vlastnického práva je zakotveno v Listině základních práv a svobod a nabytí vlastnického práva děděním je také upraveno v občanském zákoníku, jako jeden ze způsobů nabytí vlastnického práva.

K přechodu vlastnického práva děděním dochází jak tehdy, když byl zůstavitel výlučným vlastníkem, tak i tehdy, když byl podílovým, respektive bezpodílovým spoluvlastníkem.

Dědictvím rozumíme nejen práva zůstavitele, tedy jeho aktiva, ale též jeho povinnosti, tj. pasiva, pokud nezanikají jeho smrtí. Dědic vstupuje jako zavázaný do všech povinností zůstavitele, které jeho smrtí nezanikly, ať jsou mu všechny závazky zůstavitele známy, či nikoliv. Rozsah jeho odpovědnosti je však omezen rozsahem jeho dědického podílu, který z dědictví nabyl.

ad c) Naše dědické právo uznává dva dědické tituly, a to *zákon* a *závěť*. Pokud jde o dědění ze zákona, svědčí dědický titul osobě, která je v určitém zákonem vymezeném vztahu k zůstaviteli, přičemž dědicové jsou povoláni k dědění v pořadí stanoveném zákonem.

Oba dědické tituly, tj. zákon a závěť, se navzájem nevylučují. Je tedy možné, aby v jednom konkrétním případě došlo ke kumulaci dědických titulů.

Ke kumulaci dědických titulů může dojít v těchto případech:

- Existuje sice platná závěť, ale zůstavitel v ní neuvedl celý svůj majetek, takže ohledně zbývajících nastane dědění ze zákona.
- Existuje sice platná závěť, zůstavitel v ní pořídil celým svým majetkem, ale některý ze závětních dědiců nedědí, takže ohledně jeho podílu nastává dědění ze zákona.
- Zůstavitel pořídil závěť, v níž odkázal veškerý svůj majetek dědicům ze závěti, avšak nerespektoval neopomenutelné dědice, a ti se dovolali neplatnosti závěti. Závěť je pak v této části, neplatná a tomuto dědici se musí dostat jeho zákonný podíl (u nezletilého dědice) nebo polovina tohoto podílu (u zletilého dědice).

Výlučně ze závěti:

Dědí se tehdy, zanechal-li zůstavitel platnou závěť, v níž pořídil ohledně celého svého majetku, který je předmětem dědění.

Výlučně ze zákona se dědí:

- Zůstavitel nezanechal závěť, nastupují zákonní dědicové v pořadí stanoveném dědickými skupinami,
- zůstavitel zanechal závěť, ta je však zcela neplatná,
- zůstavitel pořídil platnou závěť, avšak žádný ze závětních dědiců dědictví nenabyl (například žádný dědic se nedožil smrti zůstavitele),
- zůstavitel pořídil závěť, veškerý majetek odkázal závětním dědicům, avšak zanechal pouze nezletilé potomky, kteří se dovolali neplatnosti závěti podle § 479 občanského zákoníku.

Může ještě nastat alternativa, že dědictví, jehož nenabude žádný dědic, tj. ani závětní, ani zákonný, připadne státu jako *odúmrť* neboli *caducum*.

ad d) Předpokladem pro nabytí dědictví určitým dědicem, jemuž svědčí dědický titul, je jeho *dědická způsobilost*. Právo být dědicem přiznává zákon každému subjektu, který má právní subjektivitu, tedy je způsobilý k právům a povinnostem. Z tohoto hlediska může být dědicem jak osoba fyzická, tak i právnická (včetně státu).

Osoba fyzická může být dědicem i tehdy, nemá-li způsobilost k právním úkonům, neboť při dědění dochází k přechodu majetku na dědice přímo ze zákona, k jeho nabytí není tedy třeba žádného právního úkonu.

Jiná je ovšem situace, pokud jde o řízení o dědictví, v jehož rámci je nutno činit určité projevy vůle, a proto musí být osoba nezpůsobilá k právním úkonům v tomto řízení zastoupena svým zástupcem. Zástupce (opatrovníka) ustanoví soud i dědici neznámému nebo dědici neznámého pobytu. [7]

3.1.3. Dědické řízení

Příslušný soud zahájí řízení, pověří notáře jako soudního komisaře, aby provedl úkony v řízení o dědictví, a postoupí mu spis. Úkolem notáře je provést úkony potřebné pro vydání závěrečného dědického usnesení včetně návrhu tohoto usnesení samého. V zásadě platí, že veškerá rozhodnutí v dědickém řízení vydává soud. Ten je také na těchto usneseních uveden a podepsán. Výjimkou jsou pouze usnesení upravující vedení dědického řízení, která vydává pověřený notář jako soudní komisař. Ovšem i tato usnesení vydává jménem soudu, který jej pověřil. [5]

3.1.4. Šetření v Centrální evidenci závětí a publikace závětí

Na začátku řízení je třeba zjistit, zda zůstavitel nepořídil a neuložil závěť.

Notář, který sepíše závěť do notářského zápisu nebo u něho pořizovatel uloží svou závěť, musí tuto skutečnost oznámit tak zvané Centrální evidenci závětí (CEZ), kterou vede Notářská komora ČR.

Notář, jako soudní komisař, poté co je pověřen soudem, provede v CEZ šetření, zda je evidována závěť zůstavitele, a doklad o výsledku šetření, opatřený datem vyhotovení a podpisem, založí do dědického spisu.

Vyjde-li najevo, že zůstavitel má uloženou závěť u pověřeného notáře, zjistí její stav a obsah. O zjištění sepíše protokol, k němuž připojí ověřený opis závěti, nebo její ověřenou kopii. Originál závěti uložené u notáře nebo ověřený opis notářského zápisu o závěti (originál notářského zápisu zůstává u notáře) zašle soudní komisař nebo notář, u něhož je závěť uložena, po zjištění stavu a obsahu závěti soudu, který jej uloží do sbírky prohlášených závětí. Vyjde-li v řízení o dědictví najevo, že zůstavitel zanechal závěť a nejedná se o případ, kdy byla závěť uložena u notáře, soudu nebo sepsána formou notářského zápisu, v protokolu se také uvede, kdo závěť odevzdal, popřípadě za jakých okolností byla nalezena. Po zjištění stavu a obsahu závěti mohou účastníci nahlížet do originálu závěti. [5]

3.1.5. Předběžné šetření

Předběžné šetření již je typickou činností, kterou provádí notář jako soudní komisař. Je přípravou na projednání dědictví v užším slova smyslu. Jeho účelem je zjednat předpoklady pro zjištění pravomoci a příslušnosti soudu k projednání dědictví, okruhu dědiců, zůstavitelova majetku a jeho závazků. V této fázi dědického řízení si soudní komisař obstarává informace potřebné k projednání dědictví a to, zda mu tyto informace postačí k tomu, aby si další podklady obstaral sám, či zda bude muset ještě před samotným projednáním dědictví získat další informace od povolaných dědiců, či jiných osob nebo státních orgánů, záleží na výsledku předběžného šetření.

Předběžné šetření představuje prvotní informaci o věci a navazuje na oznámení o úmrtí občana. Vzhledem k tomu, že z tohoto oznámení se notář dovídá pouze kdo zemřel, kdy se tak stalo, nepostačují tyto údaje k tomu, aby měl notář představu o tom, jsou-li zde předpoklady pro dědění, nebo nikoliv. Protože v oznámení o úmrtí občana se kromě jiného uvádí i jméno osoby, která vypravila zůstaviteli pohřeb, obrací především k ní notář pozornost. Zejména u osob osaměle žijících se stává, že se nenajde osoba, která by byla ochotna vypravit zemřelému pohřeb. V takových případech je pak vypravitelem pohřbu obvykle obecní úřad. Vypravitele pohřbu soudní komisař předvolá k sepsání protokolu o předběžném šetření. Předpokládá se totiž, že byl k zůstaviteli v tak blízkém vztahu, že je obeznámen jak s okruhem jeho příbuzných náležejících k zákonným dědicům, tak s případnou existencí a místem uložení závěti a zejména také s majetkovými poměry zůstavitele. [6]

Bude-li zjištěno, že zůstavitel nezanechal žádný majetek nebo jen nepatrný, přichází v úvahu postup dle § 175h občanského soudního řádu. Dědic, který nevypravoval zůstaviteli pohřeb a o němž se soud či soudní komisař z oznámení o úmrtí nemohl nic dovědět, by se však měl zajímat u toho, s kým byl pořízen protokol o předběžném šetření, o vše, co bylo do tohoto protokolu uvedeno, popřípadě by měl sám nahlédnout do spisu a přesvědčit se o správnosti a úplnosti podaných informací. Oddálil by tak znemožnění zjištění skutečného stavu věci, které by bylo na újmu dědiců nebo třetích osob. [5]

3.1.6. Neodkladná opatření

K tomu, aby se předešlo poškození, ztrátě, odcizení či zavlčení majetku zůstavitele, slouží neodkladná opatření. Vyžaduje-li to obecný zájem nebo důležitý zájem účastníků, učiní soud neodkladná opatření i bez návrhu. K těmto opatřením může za uvedených podmínek dojít i na návrh účastníka, osvědčí-li důležitý zájem. Jejich provedení spočívá na soudu či soudním komisaři, který je příslušný k řízení o dědictví. Může je však dle § 175e odst. 5 občanského soudního řádu provést kterýkoli jiný soud a zpravit o tom soud příslušný k řízení. [6]

Neodkladnými opatřeními jsou zajištění dědictví, svěření věcí a prodej věcí. Pokud jde o zajištění dědictví, provede se úschovou jednotlivých věcí u soudu nebo u schovatele, zapečetěním v zůstavitelově bytě nebo na jiném vhodném místě a soupisem na místě samém.

V mnoha případech postačí, aby soud nebo soudní komisař věci svěřil manželovi zůstavitele nebo jinému členu domácnosti. Jde většinou o věci osobní potřeby.

Ve výjimečných případech mohou dědici během dědického řízení věc náležející do dědictví prodat nebo učinit jiná opatření, přesahující rámec obvyklého hospodaření, ovšem jen s předchozím souhlasem soudu. Tato situace může nastat v případě, kdy věc tím, že nebude urychleně prodána, ztratí na své hodnotě, nebo žádný z dědiců nebude moci věc účelně využít a naskytla se výjimečná příležitost k prodeji, která se již nemusí opakovat. Výtěžek z prodeje pak náleží do dědictví. Tento postup již však není neodkladným opatřením. [5]

3.1.7. Účastníci dědického řízení

Dle § 94 odst. 2 občanského soudního řádu jsou účastníky navrhovatel a ti, které označuje zákon § 175b občanského soudního řádu za účastníky dědického řízení, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, a není-li takových osob, stát. Věřitel zůstavitelův je účastníkem v případech přenechání předluženého dědictví věřitelům, v případech, kdy se vypořádává pohledávka věřitele, a při likvidaci dědictví. Pokud se vypořádává pohledávka, je účastníkem řízení rovněž věřitel, za předpokladu, že je více dědiců než jeden, pohledávka věřitele vůči zůstaviteli je zařazena do pasiv dědictví (dědicové ji uznali) a dědicové uzavřeli dohodu o vypořádání dědictví, dle které odpovídají za dluh zůstavitele jinak než dle § 470 odst. 2 občanského zákoníku.

Pakliže dědické řízení dospěje do fáze projednání dědictví, obešle soudní komisař jako účastníky řízení ty, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici. Při dědění ze zákona je to prokázaný příbuzenský vztah k zůstaviteli, s nímž je spojeno

dědické nástupnictví. U osoby, která opírá své dědické právo nikoli o příbuzenský vztah k zůstaviteli (pokrevní, osvojenec, manželský), ale o společné soužití se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí a péči o společnou domácnost nebo odkázanost výživou na zůstavitele, záleží důvodnost jejího práva na uvedených skutečnostech, které jí zároveň propůjčují postavení účastníka řízení o dědictví. U této tak zvané *spolužijící osoby* závisí její dědické nástupnictví na doložení uvedených skutečností.

Do vyřešení sporných skutečností považují se všechny tyto osoby za účastníky řízení. Obdobně je tomu u dědění ze závěti. I zde se předpokládá, že právě ti, kteří by jinak dědili nebo kterým by dědictví připadlo ve větším rozsahu, kdyby tu závěť nebyla, upozorní na nedostatky, které z listiny samé nejsou zjevné, a pomohou tak k prošetření sporných skutečností. Do doby, než se věc vyjasní a odstraní se tak spornost mezi dědicem ze závěti na jedné straně a dědici ze zákona na druhé straně, jedná notář jako soudní komisař se všemi účastníky řízení o dědictví. Jen tak jim může například ukládat, aby k odstranění sporných skutečností podal někdo z nich návrh ve stanovené době k soudu. Stejný postup je na místě v případě, když zůstavitel v pořízení pro případ smrti potomka vydědil, je-li v řízení o dědictví popírána pravost a platnost tohoto projevu zůstavitelovy vůle, anebo důvodnost vydědění. Nejsou-li jiní dědici, a dědictví by proto připadlo státu, vyzve notář jako soudní komisař orgán, který stát v řízení zastupuje, aby zaujal stanovisko k oprávněnosti či neoprávněnosti nároku na dědictví ze strany spolužijící osoby. [5]

3.1.8. Projednávání dědictví

Vyjde-li ve fázi předběžného šetření najevo, že zůstavitel zanechal majetek, který nepřechází na jiné subjekty jinak než děděním přikročí soud, respektive notář, jako soudní komisař k projednání dědictví, ve kterém spočívá hlavní smysl a konečný cíl jeho dosavadní procesní aktivity. V tomto stadiu řízení se prověří údaje, vyplývající z předběžného šetření, a to jak se zřetelem k existenci, tak k ceně jednotlivých položek, z nichž sestává zůstavitelův majetek. Jestliže z nich ovšem vyplyne, že zůstavitel

nezanechal majetek nebo jen majetek nepatrné hodnoty, řízení soud zastaví, pokud z jiného pramene nevyjde najevo, že informace o zůstavitelově majetku není pravdivá nebo vyčerpávající.

Notář, jako soudní komisař v zájmu hospodárnosti řízení nařídí jednání o projednání dědictví až tehdy, když shromáždí všechny potřebné podklady k tomu, aby při tomto jednání mohly být provedeny důkazy o všech rozhodných skutečnostech, zejména ohledně zůstavitelova majetku a dluhů. [5]

3.1.9. Vyrozumění dědiců o jejich dědickém právu

Má-li notář shromážděny veškeré podklady, tj. zprávy, vyjádření, listiny, či jiné doklady týkající se majetku a dluhů zůstavitele, nařídí jednání.

Ještě před samotným projednáním dědictví soudní komisař musí vyrozumět dědice, respektive osoby, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou dědici, o jejich dědickém právu a možnosti dědictví odmítnout ve lhůtě jednoho měsíce, kterou lze ještě před jejím uplynutím z důležitých důvodů prodloužit. Vyrozumění a poučení o právu a následcích odmítnutí dědictví doručuje soudní komisař do vlastních rukou nebo je dá ústně a v protokolu o projednání dědictví pak uvede, že se tak stalo.

Pokud je někdo dědicem ze zákona na základě příbuzenského vztahu, je tato skutečnost poměrně snadno dokazatelná. Složitější situace je však u tak zvaných spouštějících osob. Zákonem stanovené předpoklady většinou nejsou patrné z úředních listin, ale musí být prokázány jinak, například výsledkem svědků, zprávami a vyjádřeními orgánů nebo výsledkem účastníků. Obdobná situace je v případě dědění ze závěti, pokud ovšem závěť splňuje formální a obsahové náležitosti, které by ji samy o sobě činily absolutně neplatnou (například u vlastnoruční závěti chybějící datum, či podpis). Notář, jako soudní komisař v zájmu jistoty seznámí s existencí a obsahem závěti ty subjekty, u nichž by se jinak jednalo o dědění ze zákona. Toto nebezpečí se výrazně snižuje v případě, že závěť je sepsaná ve formě notářského zápisu, zde lze vyjít z předpokladu (veřejná listina), kterou je listina sepsaná notářským zápisem, je pravá a platná.

V každém případě však musí notář, jako soudní komisař umožnit neopomenutelným dědicům dát příležitost namítnout eventuální relativní neplatnost závěti. Obdobně je tomu i u vydědění, kde se navíc vyděděná osoba má právo vyjádřit k důvodům vydědění. [5]

3.2. Odmítnutí dědictví

Odmítnutí dědictví lze vymezit jako jednostranný právní úkon dědice, adresovaný soudu, kterým projevuje svou vůli nebýt dědicem po určitém zůstaviteli. [7]

- Dědictví lze odmítnout, ale pouze jako celek. [1] K odmítnutí dědictví nemůže dědic připojit výhrady nebo připomínky. Takovéto prohlášení by nemělo účinky odmítnutí dědictví. [7]
- Odmítnutí musí být učiněno do jednoho měsíce od chvíle, kdy jsme byli o dědictví informováni.
- Dědictví nemůže odmítnout dědic, který svým chováním dal najevo, že ho nechce odmítnout. [1] Tak by tomu bylo například tehdy, když nakládal s dědictvím nad rámec obvyklého hospodaření. [7]
- Jednou vyjádřené odmítnutí, ale i přijetí dědictví už nelze odvolat. [1]

3.3. Dědění ze zákona

Při dědění ze zákona přechází majetek zůstavitele na osoby určené zákonem. Jde o osoby uvedené v ustanovení § 473 – 475a občanského zákoníku, které označujeme pojmem *zákonní dědicové*. Jsou rozděleni do čtyř dědických skupin, v závislosti na stupni příbuzenství (či jiného právního vztahu) k zůstaviteli. [7]

- I. V první dědí rovným dílem děti a manžel zemřelého. Pokud zde budou dva potomci a pozůstalý manžel, každému se dostane 1/3 majetku spadajícího do

dědictví. Pokud by některý ze zůstavitelových potomků z nějakého důvodu nedědil, nastupují na jeho místo jeho potomci, a to rovným dílem.

- II. Pokud děti nedědí, situace se mění tak, že dědí rovným dílem, s výjimkou pozůstalého manžela, kterému se vždy musí dostat nejméně poloviny dědictví, tento manžel, rodiče zemřelého a osoby spolužijící.
- III. Pokud ve druhé skupině nedědí manžel ani některý z rodičů, ve třetí skupině dědí rovným dílem sourozenci zemřelého (pokud již nežijí, nastupují na jeho místo rovným dílem jejich děti) a osoby spolužijící..
- IV. Nedědí-li ani jeden ze shora uvedených, ve čtvrté skupině dědí stejným dílem prarodiče zůstavitele. Pokud jich není, dědí stejným dílem jejich děti. [4]

3.4. Dědění ze závěti

Závěť může zůstavitel odchýlně od zákonné dědické posloupnosti stanovit sám osoby, které mají být jeho dědici, jakož i určit jejich dědický podíl. Závěť má význam i tehdy, nemá-li zůstavitel žádné zákonné dědice a chce se vyhnout odúmrtí.

Závěť je jednostranný, neadresovaný právní úkon zůstavitele, kterým tento disponuje se svým majetkem pro případ smrti. Je to ryze osobní právní úkon zůstavitele. Závěť musí proto učinit osobně a nemůže k tomu zmocnit svého zástupce. Jednou závětí může platně pořídit pouze jedna osoba, není tedy přípustné, aby více osob pořídilo společnou závěť. Právní účinky závěti nastávají až po smrti zůstavitele. Zůstavitel není proto tímto právním úkonem vázán a může jej kdykoliv změnit nebo zrušit. Jeho pořizovací volnost v tomto směru nemůže být smluvně omezena. [7]

3.5. Dědická nezpůsobilost

Samotný dědic se může zasloužit o to, že ztratí možnost dědit. Stane se tak tehdy, jestliže:

- dědictví odmítne (činí se ústním prohlášením u soudu nebo písemným prohlášením jemu zasláným),
- se dopustil úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho manželu, dětem nebo rodičům anebo zavrženíhodného jednání proti projevu poslední vůle zůstavitele.

Prohlášení o odmítnutí dědictví je nezvratné. Ve druhém ze shora uvedených případů je však možné dědickou způsobilost obnovit – stane se tak, pokud zůstavitel takovému dědici odpustí. Je vhodné si nechat písemně toto odpuštění potvrdit. [4]

3.6. Dědické podíly

Dědické podíly mají význam pro vypořádání dědictví. Potřeba vypořádání dědictví nabude na aktuálnosti v situaci, v níž je k dědictví povoláno více osob, které dědictví neodmítly, a to i když jde o dědice ze zákona nebo ze závěti. Je na vůli dědiců, aby, chtějí-li se v rámci dědického řízení dohodnout o tom, jak se mají mezi ně rozvrhnout jednotlivé hodnoty ze zanechaného majetku, uzavřeli tzv. dohodu dědiců o vypořádání dědictví (dědickou dohodu) dle § 482 odst. 1 občanského zákoníku. Soud jejich dohodu schválí, neodporuje-li zákonu nebo dobrým mravům [§ 482 odst. 2 občanského zákoníku a § 175q odst. 1, písm. c) občanského soudního řádu]. V případě, že dědici dohodu o vypořádání dědictví neuzavřou, potvrdí jim soud nabytí dědictví podle dědických podílů dle § 483 občanského zákoníku a § 175q odst. 1, písm. d) občanského soudního řádu.

Jiný způsob, neméně častý, je ten, že věc nebo celé dědictví nabude jeden z dědiců a spoludědice uspokojí výplatou podílu v penězích. To má zvláštní význam zejména tam, kde je účelné, aby určitá věc buď nebyla fyzicky dělena, nebo nebyla předmětem podílového spoluvlastnictví, typicky motorové vozidlo, střelné zbraně.

V souvislosti s možností vyplatit spoludědici namísto jeho dědického podílu peněžní hotovost je třeba upozornit na možnost zajištění této výplaty zřízením zástavního práva k věci v dědictví. Je třeba podotknout, že se jedná o specifický druh smluvního zástavního práva, které musí být schváleno soudem. [2]

Pokud dědici neuzavřou dohodu o vypořádání dědictví nebo soud dohodu neschválí, protože odporuje zákonu nebo dobrým mravům, nezbude než potvrdit těm, jejichž dědické právo bylo prokázáno, majetek v dědictví podle jejich dědických podílů, eventuelně s rozvržením jednotlivých věcí a práv tvořících předmět dědictví mezi dědice podle ustanovení obsažených v zůstavitelově závěti. [5]

3.6.1. Zápočet na dědický podíl neboli kolace

Při zápočtu se bere zřetel na majetkový prospěch jednotlivých dědiců, kterého se jim (popřípadě jejich předkovi) dostalo ještě za zůstavitelova života. Předmětem zápočtu na dědický podíl je to, co za života zůstavitele dědic od něho bezplatně obdržel, pokud nejde o obvyklá darování. Například drahý obraz, nemovitost se již započítává (§ 484 věta druhá občanského zákoníku). Zatímco při dědění ze zákona je započtení obligatorní, musí se k němu přihlídnout (vyjde-li najevo), pokud se dědicové v rámci dohody o vypořádání dědictví nedohodli jinak. Při dědění ze závěti jde o záležitost fakultativní. Jinak se započtení provede jen tehdy, byl-li by obdarovaný závětní dědic neodůvodněně zvýhodněn proti neopomenutelným dědicům. [5]

4. Závěť

Pokud chce zůstavitel (tj. ten, kdo závěť pořizuje) rozhodnout o svém majetku tak, aby byl rozdělen jinak, než by se stalo v případě dědění ze zákona, může tak učinit pouze porčením závěti.

4.1. Zřízení závěti

Zákon stanoví přísná pravidla pro formu závěti a zná tři druhy:

- 1) **Závěť holografní** - závěť psaná vlastní rukou zůstavitele. Tento druh závěti musí zůstavitel vlastní rukou napsat a podepsat.
- 2) Závěť v jiné písemné formě, za účasti svědků. Jedná se o situaci, kdy text poslední vůle zůstavitel nese-psal vlastnoručně - **allografní závěť**. Takovou závěť musí ovšem zůstavitel vlastnoručně podepsat a před dvěma svědky současně přítomnými prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se musí na závěť podepsat. Svědci nemohou být nevidomí, neslyšící, němí, osoby neznalé daného jazyka, dědicové v závěti povolání a dále pak ti, kdo nejsou způsobilí k právním úkonům.
- 3) **Závěť ve formě notářského zápisu** – sepsáním úřední listiny notářem. Tento způsob porčení poslední vůle je nejspolehlivější, neboť notář má potřebné znalosti a práva, poučí nás o tom, jak můžeme s majetkem disponovat.

Ten, kdo má podle závěti dědit, či zákonný dědic a osoby jim blízké nemohou při porčování závěti působit jako úřední osoby, svědci, pisatelé, tlumočníci nebo předčitatelé.

V každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána. Pokud by některá z těchto náležitostí chyběla, byla by závěť neplatná. [4]

Platí, že závěť pozdější zrušuje závěť předchozí (§ 480 odst. 1 obč. zákoníku). [7]

Zákon pamatuje podrobnou právní úpravou i na méně časté situace, kdy chce závěť pořídit:

- a) ten, kdo nemůže číst nebo psát
- b) osoby nevidomé
- c) osoby nezletilé starší 15 let
- d) osoby neslyšící, které nemohou číst nebo psát [4]

4.2. Obsah závěti

Hlavním obsahem závěti je stanovení dědice, jeho označení musí být určité (například jméno a příjmení či vymezení příbuzenského vztahu k pořizovateli).

Závěť může obsahovat označení konkrétní věci (movité či nemovité) nebo práva, která jednotlivým dědicům připadají. Může také obsahovat ustanovení tzv. náhradního dědice – zůstavitel by pamatoval na situaci, pokud by některý z dědiců v závěti povolaných nedědil (například proto, že zemřel). Na jeho místo by, pokud by nebyl náhradní dědic ustanoven, nastupovali dědicové zákonní.

V dispozici s majetkem je zůstavitel omezen právy tzv. neopomenutelných dědiců, kterými jsou jeho děti. Zákon stanoví, že nezletilým se musí dostat aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona, a zletilým nejméně polovina takového podílu. Pokud by závěť tomuto pravidlu odporovala, byla by částečně neplatná (v části neplatné by se k jejímu obsahu nepřihlíželo). [4] K neplatnosti se přihlíží jen v návrhu neopomenutelného dědice, jde o případ relativní neplatnosti (§40a). [7]

K neplatnosti závěti by však nedošlo, pokud by zůstavitel neopomenutelné dědice vydědil. [4]

Náležitosti závěti třídíme na:

- a) náležitosti osoby pořizovatele,
- b) náležitosti vůle pořizovatele,
- c) náležitosti projevu vůle pořizovatele,

d) obsahové náležitosti závěti.

ad a) Závěť může především platně pořídit osoba, která má plnou způsobilost k právním úkonům. Platně pořídit závěť může i nezletilý starší 15 let, a to jen ve formě notářského zápisu (§ 476d odst. 2).

ad b) Vůle pořizovatele musí být především dána. Danost vůle nebude splněna v případě fyzického násilí. Vůle pořizovatele musí být dále svobodná a vážná, jinak je závěť neplatná. Svobodu vůle vylučuje především bezprávná výhrůžka.

ad c) Ustanovení o formě závěti v občanském zákoníku mají kogentní povahu a jejich nedodržení má za následek absolutní neplatnost závěti. Připouští se pouze písemná forma závěti.

ad d) Ze závěti musí být patrné, že pořizovatel projevuje svou vůli nakládat se svým majetkem pro případ své smrti. [7]

4.3. Zrušení závěti

Zrušení závěti je plně a pouze v dispozici pořizovatele, neboť účinky závěti jako jednostranného právního úkonu nastávají až v případě smrti pořizovatele. Závěti není nikdo během života vázán a nikomu z ní nevznikají do okamžiku smrti pořizovatele práva či povinnosti.

Způsoby zrušení závěti:

1. zřízení nové závěti,
2. odvolání závěti,
3. zničení závěti.

ad 1) Novější závěť může zrušit předchozí závěť buď zcela, nebo zčásti. Zrušení původní závěti novou závětí může být výslovné nebo mlčky, kdy nová závěť sice

výslovné prohlášení neobsahuje, nicméně z obsahu je patrné, že nová závěť nemůže obstát vedle původní závěti.

ad 2) Odvolání závěti je jednostranným právním úkonem zůstavitele, kterým projevuje svou vůli odvolat již zřízenou závěť. Tento projev vůle musí mít formu, kterou pro závěť stanoví zákon. Odvolání se může týkat celé závěti nebo i jen její části.

ad 3) Zničení závěti je také jednostranným právním úkonem pořizovatele, kterým projevuje svou vůli zničit závěť tím, že zničí listinu, na níž je tato závěť napsána. Závěť lze zničit například roztrháním listiny, jejím spálením, přeškrtnutím textu. Tímto způsobem nelze zrušit závěť zřízenou ve formě notářského zápisu. U této formy přichází v úvahu jen způsob zrušení ad 1) nebo ad 2). [7]

5. Listina o vydědění

Vydědění může být samostatný projev vůle, ale může být i obsahem závěti.

Institut vydědění se týká pouze určitého okruhu dědiců, a to neopomenutelných dědiců.

Pojem vydědění je chápán ve dvojím smyslu:

- jako jednostranný právní úkon zůstavitele
- jako právní následky

Vydědění je osobním úkonem zůstavitele, musí je učinit pouze on sám. Zůstavitel tímto projevuje, že se určitému potomkovi nemá dostat jeho dědického podílu, případně, že se mu má dostat méně, než kolik by činil tento podíl. K platnému vydědění se vyžaduje, aby bylo z něho jasně patrné, že jím míní zůstavitel zbavit (omezit) potomka jeho dědického nároku a aby uvedl i důvod, proč tak činí.

Nestačí, že důvod vydědění existuje, musí být zůstavitelem i výslovně stvrzen. Vyjádření důvodu vydědění musí být takové, aby byl v případném sporu o platnost vydědění přezkoumatelný.

Právním důsledkem platného vydědění potomka je vyloučení tohoto potomka z dědění. K tomu, aby tento právní důsledek nastal, je nezbytné jednak negativní chování vyděďovaného potomka, zakládající důvod vydědění, jednak projev vůle zůstavitele, jímž jej pro toto chování vyděďuje. [7]

K vydědění potomka může zůstavitel přistoupit, jestliže:

- 1) V rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech.
- 2) O zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl.
- 3) Byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku.

4) Trvale vede nezřízený život.

Účinkem vydědění je stav, kdy vyděděný potomek nedědí. Na místo potomka tedy v souladu s tím, co bylo uvedeno o skupinách zákonných dědiců, nastupují stejným dílem jeho děti. Tomu může zůstavitel předejít rozhodnutím obsaženým v závěti o tom, že vydědění se vztahuje i na potomky vyděděného.

O formě listiny o vydědění platí, co bylo řečeno o závěti, navíc však musí obsahovat důvod vydědění. [4]

6. Žaloba

Návrh, pokud se týká dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem (ten kdo návrh podal, bývá rovněž nazýván navrhovatelem) a žalovaným (ten na koho, respektive proti komu je návrh podán, rovněž lze nazvat odpůrcem), se nazývá žalobou. [4]

Druhy žalob:

1. Návrh na rozhodnutí o osobním stavu (rozvod, neplatnost manželství určení a popření otcovství, způsobilost k právním úkonům, prohlášení za mrtvého)
2. Návrh o splnění povinnosti, vyplývající ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva (zaplacení peněžité částky, náhrada vzniklé škody, vyklizení bytu)
3. Návrh na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (určovací žaloba)

Samotná **určovací žaloba** je právním prostředkem, jenž umožňuje poskytnout ochranu práva ještě dříve, než došlo k jeho porušení. Předpokladem, aby byla určovací žaloba pokládána za úspěšnou je existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení. Žalobce tak musí jednak tento zájem tvrdit, a jednak musí dokazovat skutečnosti, vedoucí k tomuto naléhavému zájmu. Tento právní zájem může vyplývat ze zákona či jiného obecně závazného právního předpisu. Předmětem určovací žaloby tak může být například spor o vlastnictví nemovitosti, neplatnost smlouvy o převodu spoluvlastnického podílu jsoucí v rozporu s předkupním právem, neplatné převedení na jinou práci, neplatnost závěti, apod. V těchto uvedených příkladech nemusí být po žalobci požadováno, aby prokazoval svůj naléhavý právní zájem na požadovaném určení. [10]

6.1. Jak sepsat žalobu

Soud se naším problémem začne zabývat až v okamžiku, kdy ho predepsaným způsobem „požádáme“. Děje se tak písemným podáním a jeho náležitosti jsou v obecné rovině (§ 42 odst. 4 OSŘ) následující:

- musí z něho být patrné, kterému soudu je určeno
- kdo je činí
- které věci se týká a co sleduje
- musí být datováno a podepsáno

Podání je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů a s přílohami tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, jestliže je to třeba.

Podání, kterým zahajujeme soudní řízení proti určité osobě musí navíc obsahovat:

- jméno, povolání a bydliště účastníků (obchodní jméno nebo název a sídlo právnické osoby), popřípadě též jejich zástupců
- vylíčení rozhodujících skutečností
- označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává
- musí z něho být patrné, čeho se navrhovatel domáhá (tzv. *žalobní petit*)

Žalobní petit je návrh soudního výroku, který by měl soud při ukončení řízení vynést. Musí být přesný, určitý a srozumitelný.

Může se stát, že podaný návrh na zahájení řízení bude vykazovat nedostatky návrhu.

Tyto nedostatky se rozlišují podle své povahy na:

- odstranitelné** – mohou spočívat v nesprávnosti nebo neúplnosti žaloby – předseda senátu vyzve k opravě či doplnění návrhu
- neodstranitelné** – například v případě nezpůsobilosti být účastníkem řízení ve věci, která již byla rozsouzena atd. [10]

Má-li být naše žaloba úspěšná, musíme se v ní domáhat jen toho, na co nám konkrétní paragraf výslovně dává právo. [1]

Podle § 79 odst. 2 občanského soudního řádu (dále o.s.ř.), je navrhovatel povinen k návrhu připojit listinné důkazy, jichž se dovolává. Ve sporu z nezaplacené kupní ceny

tedy přiložíme kopii kupní smlouvy (i u soudu se občas může něco ztratit) a u jednání předložíme originál, který nám soudce po jeho porovnání s kopií vrátí.

Zda má podání předepsané náležitosti je prvé, co soud v řízení zkoumá, a pokud tomu tak není (například něco chybí), vyzve nás k tomu, abychom provedli opravu či doplnění. Pokud se tak nestane, soud zpravidla řízení zastaví – věcí se tedy nebude zabývat. [4]

6.2. Zahájení soudního řízení

Postup soudu a účastníků soudního sporu se nazývá „soudní řízení“. Jeho závazná pravidla stanoví předpis, který se nazývá Občanský soudní řád (o.s.ř.), což je zákon č. 99/1963 Sb., ve znění četných novelizací. [4]

Občanské soudní řízení je možné zahájit zejména podáním žaloby k příslušnému soudu a toto řízení je zahájeno dnem doručení nebo dnem podání na podatelně soudu. Řízení u soudu prvého stupně vede a rozhoduje v něm samosoudce nebo v zákonem stanovených případech senát, složený z předsedy, tedy soudce z povolání a 2 přísedících.

Soud následně připravuje jednání, které by mělo vést k hospodárnému průběhu řízení, aby se mohlo rozhodnout již při prvé jednání. Soud by měl odstranit vady podání, zabývat se předloženými důkazy.

Jsou-li potřebné podklady pohromadě, soud nařídí do určité soudní síně konkrétní soudní budovy na určitý den a hodinu jednání. Musí předvolat všechny účastníky a osoby, jejichž přítomnost je nutná (zástupce, svědky, znalce,...). Předvolání k soudu má být doručeno všem účastníkům nejméně 5 dnů předem.

Jednání před soudem je zásadně přístupné komukoliv s výjimkou například státního tajemství. Rozsudek musí být vždy vyhlášen veřejně. [10]

6.2.1. Pravomoc soudu

Pravomocí rozumíme souhrn oprávnění určitého státního orgánu jednat a rozhodovat v určitých, zákonem stanovených záležitostech. Vztahy mezi soudy na jedné straně a jinými orgány na straně druhé (eventuálně vztahy mezi soudy rozdílných soustav soudů) jsou vztahy pravomoci (kompetence). Pravomocí soudů rozumíme vymezení okruhu věcí (rozsah záležitostí), které soudy projednávají a rozhodují. Pravomoc je procesní podmínkou, jejíž nedostatek nelze odstranit. Teprve v rámci dané příslušnosti rozlišujeme mezi příslušností jednotlivých soudů. [8]

6.2.2. Příslušnost soudu

Před podáním žaloby musíme vědět, u kterého soudu tak učiníme. Musíme si tedy odpovědět na otázku, jaký soud je pro naši příslušný, a to z hlediska:

- a) věcného (kterého stupně, neboť máme soudy okresní, krajské a další)
- b) funkčního
- c) místního (zda soud v místě našeho bydliště či jinde)

V případě **věcné příslušnosti** obvykle v občanských věcech rozhoduje soud okresní (obvodní). Existují ovšem i spory zvláštní povahy (např. ve věcech ochrany osobnosti, či nárocích vycházejících z autorského zákona), kde v prvním stupni rozhodují soudy krajské. [4]

Funkční příslušnost – o řádném opravném prostředku, o odvolání proti usnesení okresního soudu, které lze podat do 15 dnů, rozhoduje krajský soud, případně Městský soud v Praze. O mimořádném opravném prostředku – dovolání, rozhoduje Nejvyšší soud ČR v Brně. To přichází v úvahu tam, kde věc nebyla pravomocně skončena okresním soudem a kde ve věci rozhodoval krajský soud. [6]

V případě **místní příslušnosti** platí, že k řízení je příslušný obecný soud toho, proti němuž návrh směřuje, pokud zákon neříká něco jiného. [4]

Zákon (dědictví): místně příslušný je soud, v jehož obvodu měl zůstavitel naposledy bydliště a neměl-li bydliště nebo nelze-li bydliště zjistit, posuzuje se tato příslušnost podle toho, kde měl zůstavitel naposledy pobyt. Pokud nelze ani toto zjistit, je příslušný soud, v jehož obvodu je zůstavitelův majetek, popřípadě mezi několika takto příslušnými soudy ten z nich, který první provedl úkon. [6]

Obecným soudem pak je:

- soud, v jehož obvodu má občan bydliště, a nemá-li bydliště, soud, v jehož obvodu se zdržuje
- v obchodních věcech soud, v jehož obvodu má odpůrce své sídlo, a nemá-li sídlo, v jehož obvodu má místo podnikání a nemá-li ani to, v jehož obvodu má bydliště
- je-li věcně příslušným soud krajský, místně příslušný je krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud účastníka [4]

Žaloba se podává u soudu příslušného. Žalobu není možné podat u kteréhokoliv soudu, zákon přesně určuje soud příslušný naší věc projednat.

Ohledně příslušnosti platí, že zásadně, až na výjimky, je příslušný okresní soud v jehož obvodu (okresu) je trvalé bydliště žalovaného. Pro místní příslušnost je tedy rozhodující, kde bydlí žalovaný, a nikoliv, kde bydlí žalobce. V některých případech je pro řízení výlučně příslušný jiný soud. Týká-li se řízení např. práva k nemovitosti, je k řízení příslušný soud, v jehož obvodu se nemovitost nachází. [3]

Pokud podáme žalobu u nesprávného soudu, bude věc postoupena soudu příslušnému. Soud totiž vždy zkoumá, zda je věcně a místně příslušný. [4]

6.2.3. Soudní poplatek

Soudy vybírají za svou činnost poplatek. Ten se platí v kolkových známkách nebo hotově na účet soudu. Zákon o soudních poplatcích č 271/1992 Sb., ve znění pozdějších novelizací, a jeho příloha obsahuje podrobná pravidla, jak se v případě soudních poplatků postupuje.

Soudní poplatek

- se platí v občanském soudním řízení ve výši 4% z ceny předmětu řízení, nejméně 500 Kč, nejvíce 500 000 Kč (při sporné částce 250 000 Kč bude činit soudní poplatek 10 000), nejde-li předmět řízení ocenit, činí soudní poplatek 1000 Kč
- soudní poplatek do 5 000 Kč se platí kolkovými známkami, přes tuto částku na účet soudu, a to na základě výzvy. [4]

Poplatek se platí za žalobu (návrh), ale i ve stejné výši za odvolání. Kolky se dají sehnat v trafice, na poště a u některých soudů je dostaneme přímo v budově. Kolky se na žalobu (odvolání) vylepí a v podatelně je pracovnice označí (znehodnotí) kulatým razítkem. Jinak lze platit poplatky na účet soudu.

Pokud vezmeme žalobu zpět, soud nám poplatek ze svého účtu vrátí. Soudní poplatky tvoří naše náklady řízení a pokud budeme ve sporu úspěšní, nahradí nám je protistrana.

[3]

Některá řízení jsou od soudního poplatku osvobozena. Jedná se například o řízení opatrovnická, dědická v prvním stupni, poplatky neplatí navrhovatelé řízení o náhradu škody na zdraví nebo náhradu škody z pracovního úrazu a v některých dalších řízeních.

Pokud nemáme dostatečné množství prostředků na zaplacení soudního poplatku, na žádost nám může předseda senátu přiznat zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků. [4]

Přiznat osvobození od soudních poplatků nám může soud tehdy, když doložíme, že naše celkové majetkové poměry jsou takové, že osvobození odůvodňují. Důležité je, že soud zkoumá celkové majetkové poměry. Zároveň musí být pro osvobození splněna i druhá podmínka, a to, že nejde o zjevně bezúspěšné uplatňování práva. [3]

7. Soud

Soudy jsou orgány státu, jejichž úkolem je poskytovat ochranu právům a právem chráněným zájmům a zajišťovat plnění povinností.

Soudnictví u nás vykonává Ústavní soud ČR a soustava obecných soudů, zřízená zákonem o soudech a soudcích.

Soustava soudů je obecně upravena v Ústavě ČR a v Listině základních práv a svobod. U nás je tvořena: Nejvyšším soudem (se sídlem v Brně), Nejvyšším správním soudem, vrchním, krajskými a okresními soudy. [10]

7.1. Proč chodit k soudu

Pokud obdržíme předvolání k soudu, je třeba, abychom se dostavili, protože jediné jako účastník řízení, pokud se dostavíme, můžeme vykonávat svá práva.

Jsme-li žalovanými a nemáme-li dostatečně důležitý důvod pro nepřítomnost u soudu, hrozí, že budeme odsouzeni rozsudkem pro zmeškání, proti kterému prakticky není přípustné odvolání.

Obdržíme-li předvolání svědka, musíme se dostavit, a to i tehdy, pokud si myslíme, že o věci nám není nic známo. Každý je totiž povinen se na předvolání dostavit k soudu a vypovídat jako svědek. Každý svědek má pak právo na náhradu hotových výdajů (za cestu) a ušlého výdělku. Toto právo zaniká, pokud nebylo uplatněno do tří dnů od výsledku nebo ode dne, kdy bylo oznámeno, že k výsledku nedojde.

Podle §53 OSŘ pak může být uložena pokuta až 50.000,- Kč tomu, kdo hrubě ztěžuje postup řízení, zejména tím, že se nedostaví bez vážného důvodu nebo neuposlechne příkazu soudu. [4]

7.2. Občanské soudní řízení

V občanském soudním řízení rozhoduje zpravidla předseda senátu jako jediný soudce (samosoudce). Z projednávání a rozhodování věcí jsou vyloučeni soudci, u kterých lze mít s ohledem na jejich vztah k věci, účastníkům nebo zástupcům pochybnost o jejich *podjatosti*. [4] Civilní proces musí garantovat objektivního soudce a přisedícího, kteří přímo rozhodují projednávané věci, ale stejně tak je takový požadavek kladen na osoby další, které sice nevynášejí rozhodnutí, ale jejichž činnost souvisí s činností a s rozhodováním soudců a přisedících, jako jsou například zapisovatel nebo jiný zaměstnanec soudu, znalec a tlumočník. Podstatou vyloučení nebo odmítnutí soudce pro podjatost je vyřazení soudce nebo přisedícího z rozhodování věci, k níž jej váže takový poměr, který je rizikem pro jeho nestrannost. Podjatost soudce je jednak otázkou soudce nebo přisedícího samého, ale současně musí právo zajistit řešení případů, kdy on sám se za podjatého nepovažuje, ale objektivně tu pochybnosti o jeho nepodjatosti jsou. Rozlišuje se podjatost soudce nebo přisedícího pro poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům a podjatost s ohledem na jeho dřívější účast v řízení o téže věci. Vyžaduje se, aby tu byl důvod pochybovat o nepodjatosti soudce nebo přisedícího. Vyloučení soudců nebo přisedících se vztahuje i na případy, kdy tyto věci pouze projednávali. [9]

Soud zpravidla zašle žalobu k vyjádření žalovanému a poté nařídí jednání. Předvolání musí být účastníkům doručeno alespoň 5 dnů přede dnem konání. Na jednání se provede výslech účastníků, provádí se navržené důkazy – výslechy svědků, znalců, zprávy a vyjádření orgánů a právnických osob, listiny, ohledání a podobně.

Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny.

Pokud se věc nepodaří v jednání rozhodnout (například se nedostaví svědek) – je odročeno, a to buď na určitý den a hodinu, nebo na neurčito. [4]

7.2.1. Úkony v průběhu řízení

Přerušeni řízení

Slouží především k tomu, aby účastníci dovedli svůj spor smírem k mimosoudnímu jednání. K přerušeni řízení rovněž dochází, jestliže se účastníci bez omluvy nedostaví k jednání do soudní síně (například při rozvodu manželství).

Zpětvzetí žaloby

Žalobce může kdykoliv během řízení vzít zpátky svůj návrh (žalobu), a to buď zčásti nebo zcela. Uplatněný nárok zpětvzetím žaloby nezaniká a je možno jej uplatnit novou žalobou. Zpětvzetí žaloby je možné v odvolacím řízení, v dovolacím nikoliv.

Změna žaloby

Žalobce může během soudního řízení žalobu měnit, k čemuž je však vyžadován souhlas soudu. Změna žaloby může spočívat v jejím rozšíření o prokazatelné další nároky, ve změně formy navrhovaného výroku (místo návrhu na plnění se žádá výrok o určení práva), apod. Změnu žaloby je možno navrhnout v řízení u soudu I. stupně, rovněž v odvolacím řízení, u dovolání tomu naopak nelze. [10]

Po provedení všech potřebných důkazů soud rozhodne. Ve věci samé soud rozhoduje *rozsudkem*, v případech, kde to zákon stanoví, rozhoduje *usnesením*.

Pokud podle našeho názoru soud rozhodl nesprávně, můžeme se proti rozhodnutí odvolat. O možnosti *odvolání* nás soud vždy má poučit.

Odvolání se podává do 15 dnů od doručení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí odvolání směřuje. Odvolání je možné podat tehdy, pokud to zákon nevyklučuje. Za odvolání se platí soudní poplatek, a to ve stejné výši jako při podání žaloby.

Odvolání musí mít kromě shora uvedených náležitostí podání tyto zvláštní:

- proti kterému rozhodnutí směřuje
- v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu
- čeho se odvolatel domáhá

Ve výjimečných případech lze pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu napadnout dalším opravným prostředkem – *dovoláním*.

Dovolání se musí podat do dvou měsíců od právní moci rozhodnutí odvolacího soudu, a to u soudu, který rozhodoval v I. stupni. Dovolatel musí být zastoupen advokátem nebo komerčním právníkem, pokud nemá právnické vzdělání sám, nebo jeho zaměstnanec (člen), který za něj jedná.

Rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, a nabylo právní moci, můžeme napadnout *návrhem na obnovu řízení*. Takový návrh lze podat tehdy, jestliže se objeví skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které jsme nezaviněně nemohli použít v původním řízení, pokud mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Stejně lze postupovat tehdy, jestliže je možné provést důkazy, které nemohly být provedeny, opět pouze tehdy, pokud mohou přivodit příznivější rozhodnutí, nebo pokud bylo rozhodnuto v náš neprospěch v důsledku trestného činu soudce. Návrh na obnovu řízení je třeba podat ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy ten, kdo obnovu navrhuje, se dozvěděl o důvodu obnovy, nebo od té doby, kdy jej mohl uplatnit.

Doručený rozsudek, který již nelze napadnout odvoláním, je v právní moci.

Jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu – v téže věci nelze podat novou žalobu.

Pokud soud uložil v rozsudku povinnost, je třeba ji splnit do tří dnů od právní moci rozsudku. Soud může určit lhůtu delší nebo stanovit, že peněžité plnění se může stát ve splátkách, jejichž výši a podmínky splatnosti určí. [4]

7.2.2. Dokazování

Platí *zásada přímosti*, která znamená, že všechny důkazy mají být provedeny při jednání, a účastníci mají možnost se vyjadřovat ke všem prováděným důkazům, či

k návrhům na jejich provedení. Soud není povinen, aby ze své vlastní iniciativy sám důkazy vyhledával. Dále platí *zásada projednací*, kdy soud projednává věc, kde součástí je dokazování o tvrzených skutečnostech. Na stranách účastníků řízení (především navrhovatele) leží důkazní povinnost k prokázání jejich tvrzení.

- důkaz svědkem
- důkaz znalce
- důkaz ohledáním předmětu
- listinné důkazy [10]

Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů a právnických osob, listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud. (§ 125 Občanský soudní řád)

7.2.3. Soudní rozhodnutí

1. **Rozsudek** – základní forma soudního rozhodnutí, kterou se rozhoduje o věci samé (o nároku, uplatňovaném prostřednictvím podané žaloby), rozhoduje o věcech, které se týkají osobních vztahů, o splnění povinnosti, určení zda tu právní vztah nebo právo je či není.
2. **Usnesení** – kdy se nerozhoduje rozsudkem (ve věcech dědictví, soudních úschov, apod.), rozhoduje o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o změně návrhu.

Žalobě může být zcela nebo částečně vyhověno, nebo je žaloba zamítnuta a do 30 dnů musí být jeho písemné vyhotovení doručeno účastníkům řízení, případně jejich zástupcům. Proti rozsudku je možno podat odvolání, a to ihned v soudní síni po jeho vynesení, nebo do 15 dnů od jeho doručení. Není-li v této lhůtě odvolání učiněno, rozsudek nabývá právní moci (o takto rozsouzené věci nemůže být před soudem znovu jednáno).

Rozdíl mezi rozsudkem a usnesením je dán jeho obsahem a významem. Usnesení má méně slavnostnější formu, nemusí obsahovat odůvodnění a stává se vykonatelným dnem doručení. [10]

7.2.4. Výkon rozhodnutí

Rozsudek je vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění. Pokud žalovaný (nyní již nazývaný povinný) nesplní dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může žalobce podat u příslušného soudu návrh na soudní výkon rozhodnutí. [3]

7.2.5. Náklady řízení

Jsou to výdaje, které účastník nebo stát vynaloží, aby bylo zajištěno dokazování v potřebném rozsahu a aby byl vynesena rozsudek.

Jsou jimi například náklady, vynaložené účastníkem na právní zastoupení (odměna advokáta), na zaplacení soudního poplatku, ušlá mzda, cestovné, náklady na znalce (znalečné), svědka (svědečné). [3]

Pokud ve věci uspějeme, soud zaváže protistranu k tomu, aby nám náklady řízení nahradila zcela, v případě částečného úspěchu, poměrně. V případě částečného úspěchu, může soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, byl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. [4]

7.3. Ochrana oprávněného dědice

Platná právní úprava řeší situaci, kdy bylo nabytí dědictví potvrzeno nepravému dědici, to znamená osobě, které nesvědčí dědický titul, a měl by dědit někdo jiný.

K takové situaci může dojít tak, že pravý dědic je neznámý, případně jeho existence je zamlčena nebo se po projednání dědictví objeví platná závěť zůstavitele, v níž majetek odkazuje nikoli nepravému dědici.

Zjistí-li se po pravomocném skončení řízení o dědictví, že nabytí dědictví bylo potvrzeno nepravému dědici a že oprávněným dědicem je někdo jiný, je nutno postupovat podle ustanovení § 485 a následně občanského zákoníku o ochraně oprávněného dědice.

Oprávněný dědic se může domáhat vůči nepravému dědici vydání dědictví. Pokud mezi nimi nedojde k dohodě, může oprávněný dědic podat u soudu žalobu na vydání dědictví (*hereditas petitio*).

Pasivně legitimován bude nepravý dědic, případně osoby, na které nepravý dědic dědictví převedl a které nebyly při nabytí v dobré víře.

Žaloba směřuje k naturální restituci, peněžitá náhrada bude přicházet v úvahu tehdy, když není dobře možné nebo účelné vydání věcí tvořících předmět dědictví. Peněžitá náhrada musí odpovídat objektivní hodnotě věcí v okamžiku smrti zůstavitele.

Předpokladem úspěšnosti žaloby oprávněného dědice je její uplatnění v zákonem stanovené promlčecí době, ta je tříletá a začne běžet podle ustanovení § 105 občanského zákoníku od právní moci rozhodnutí, jímž bylo potvrzeno dědictví nepravému dědici. [7]

8. Praktická část

(Jména jsou smyšlená)

Po úmrtí své matky, dostala paní Černá předvolánku na notářství. Notářka jí sdělila, že je vyděděná a podala jí již připravený protokol, který měla paní podepsat. Přitom se ale paní Černá těsně po úmrtí matky, dozvěděla od svého otce, že žádná závěť matkou sepsána nebyla – úmrtí bylo náhlé a nečekané. V tomto případě bylo jasné, že se jedná o podvrh za účelem neoprávněného obohacení jiného dědice. Dle závěti by se měla jedinou dědičkou veškerého majetku (velká jednopatrová rodinná vila se zahradou a mnoha zemědělskými pozemky, které budou nyní zhodnoceny tím, že se převedou na stavební parcely) stát paní Veselá, mladší sestra paní Černé, která v té době byla již chudou vdovou se dvěma dětmi. Notářka jí dále oznámila, že její případný nárok je 1/6 a poznamenala, že pokud by se chtěla soudit, tak to nestojí za to. Paní Černá projevila přání, aby jí listinu o vydědění a závěť ukázala, ale notářka se vmlouvala, že to nejde, což bylo podezřelé. Paní Černá řekla, že se jí nelíbí postup notářky a dostavila se na toto notářství ještě tentýž den s advokátem. Notářka musela předmětné listiny ukázat, protože občan má na toto právo dle zákona. Paní Černá si prohlédla obě listiny, které byly sepsány na PC (jednalo se tedy o allografní závěť), obsahovaly podpisy svědků, ale podpisy zůstavitelky na obou listinách se zcela lišily od písma její matky, které dobře znala. Paní Černá na notářství prohlásila, že tyto listiny neuznává za pravé a platné, že se jedná o falzifikáty. Kromě toho paní Černá nesouhlasila s notářkou, že by měla nárok pouze na 1/6, protože v 1. dědické skupině se dělí na 1/3 (pozůstalí: manžel a dvě dcery). Paní Černá si všimla nervózní notářky, které se třásly ruce při předložení těchto listin. Protože paní Černá namítla nepravost obou listin, notářka sepsala nový protokol o jednání, ve kterém uvedla, že paní Černá označila listiny za padělky. Poté jí notářka sdělila, že dostane od obvodního soudu do měsíce výzvu, aby podala žalobu na paní Veselou.

Hned příští den po návštěvě notářství, dle pokynů advokáta, paní Černá sepsala a na policii České republiky donesla trestní oznámení na svou sestru (paní Veselou), která tyto listiny osobně na notářství (podle obvodu posledního bydliště zůstavitelky) doručila. Asi do měsíce dostala paní Černá předvolánku na policii ČR, kde se

projednával tento případ. Paní Černá navrhla, aby policie ČR nechala přezkoumat obě listiny zůstavitelky odborníky. Policie paní Černou požádala, aby doručila nějaké písemnosti ručně psané její matkou, aby měli podklady pro přezkoumání podpisů na listinách. Trvalo několik měsíců než se došlo k výsledkům. Odbornou grafologickou expertízu provedl Kriminologický ústav Praha a to hlavně na základě podpisů na důchodových listech, které si vyžádal z poštovního úřadu, kde matka přejímala každý měsíc svůj důchod. Bylo zjištěno, že oba podpisy na listinách jsou skutečně nepravé, že jsou napodobené. Tím bylo dáno za pravdu paní Černé. Prokázalo se, že se jedná o padělky.

Následovalo šetření policie veškerých zúčastněných osob. Byli vyslýcháni: paní Veselá, falešní svědci (její dlouholetá přítelkyně s manželem) a pozůstalý manžel zůstavitelky. Všechny tyto osoby shodně tvrdily, že viděly, jak zůstavitelka před nimi vlastnoručně podepisuje obě listiny, což bylo zcela absurdní. Tyto osoby se vlastně dopustily křivého svědectví a křivé výpovědi, protože nikdy nemohly vidět paní jak podepisuje listiny, když tyto listiny nebyly podepsány pravými podpisy (grafologická expertíza).

Paní Černá do dvou měsíců dostala vyrozumění od obvodního soudu, aby k tomuto soudu podala občanskoprávní žalobu, že je dědičkou ze zákona po zůstavitelce (její matce) a jako důkazy k žalobě připojila kopie, které získala u policie ČR, tedy kopii závěti, listiny o vydědění a grafologické expertízy z Kriminologického ústavu Praha a kopii trestního oznámení na její sestru.

V průběhu řízení soud několikrát vyzval paní Černou k doplnění žaloby nebo petitu žaloby. Také soudce čekal na výsledky šetření policie ČR, která již případ předala Kriminální policii. Kriminální policie měla vyšetřit pachatele, který tyto listiny podepsal. Paní Černá se marně snažila zjistit, jak případ postupuje, na její písemné dotazy nikdo neodpovídal. Až po pěti letech dostala usnesení kriminální policie z jiného pražského obvodu, ve kterém jí sdělili, že věc je promlčena, protože uplynulo pět let a tím také odložena. Z jiného obvodu to přišlo proto, že původní obvod na tento jiný obvod zaslalo celý spis, s odůvodněním, že na tento spis nemělo celých pět let čas a v jiném obvodu již tento spis nemohli řešit, protože tento případ byl již promlčený. Jiný

obvod tento spis do jednoho měsíce zpracoval tak, že odeslal usnesení o odložení věci s promlčením trestného činu o poškozování cizích práv. Je podivné, že až po pěti letech (promlčecí doba je 5 let!). Mezitím proběhlo několik jednání u občanskoprávního soudu. Soudce vyzval paní Černou, aby znovu doplnila žalobu, aby do soudního sporu přistoupil otec paní Černé, jakožto jeden z pozůstalých dědiců.

Dalšího jednání se zúčastnili kromě paní Černé její sestra paní Veselá a otec. Při řízení se vyjádřil otec před soudcem v tom smyslu, že je vše v pořádku, že viděl zůstavitelku, jak podepisuje listiny a že grafologická expertíza je nesmyslná, kterou nelze brát v úvahu. Na základě tohoto vyjádření otce se soudce rozhodl, že když expertízu otec považuje za irelevantní, tak se určí soudní znalec, který se zabývá písmoznalectvím, aby zhotovil ještě další podrobnou expertízu, aby byl důkaz potvrzen ještě jednou. Opět se soudní řízení prodloužilo o několik měsíců. Asi po třech měsících obdržela paní Černá originální znalecký posudek od soudního znalce z oboru písmoznalectví. Výsledek zkoumání byl identický s prvním posudkem z Kriminalistického ústavu Praha. Poté následovalo závěrečné stání u obvodního soudu, kde byl vynesena rozsudek, ve kterém byla paní Černá ustanovena dědičkou po zůstavitelce. V dalším textu, který obsahoval rozsudek, byly popsány okolnosti, které tomu předcházely, včetně šetření kriminální policie, která případ nechala odležet a poté věc odložila. Rozsudek paní Černá obdržela až po čtyřech měsících od závěrečného stání, protože soudce byl dlouhodobě nemocný. Celý proces trval 8 let, od podání žaloby, do vydání rozsudku.

Po půl roce od převzetí tohoto rozsudku byla paní Černá opět předvolána na stejné notářství a ke stejné notářce, jako v roce 1999, kde mělo být zahájeno jednání o majetkovém vypořádání dědictví. Dostavila se tam i její sestra paní Veselá (osoba, která předložila falešné listiny). Na jednání se měl dostavit i třetí dědic, tj. manžel zůstavitelky, otec paní Černé a Veselé. Protože se nemohl dostavit ze zdravotních důvodů, paní Veselá informovala notářku, že jí dal plnou moc, kterou ovšem zapomněla doma. Notářka se vyjádřila, že stačí, když ji donese do několika dnů. Paní Veselá začala na paní Černou verbálně útočit, z čehož bylo patrné, že byla nervózní a nejistá. Notářka zmínila, že se udělá dohoda, čímž se případ vyřeší nejjednodušeji a nejvýhodněji pro všechny. Paní Černá vznesla námitku, aby připomněla, co předcházelo 8 let trvajícimu

nekonečnému soudnímu řízení, ve kterém se paní Černá domáhala svých zákonných práv a proč tomu tak bylo, že by se měl brát zřetel na chování paní Veselé, která na notářství podvrhla falešné listiny, které vydávala za pravé. Kromě toho se paní Černé nelíbil odhad nemovitostí, který byl zcela neadekvátní, možná úmyslně udělaný po domluvě se soudním znalcem. Na to reagovala notářka, že je vše v pořádku, že odhad je z doby úmrtí zůstavitelky. A poznamenala, že jinak to nejde. Jelikož se paní Černá na toto notářství dostavila sama bez advokáta, odpovědi notářky, že není jiná možnost uvěřila. Toho dne udělala paní Černá osudnou chybu, které později velmi trpce litovala. Podepsala notářkou sepsanou „dohodu“ o majetkovém vypořádání dědictví, která jak později zjistila, byla pro ni krajně nevýhodná. Domnívala se, že nebude problém tuto „dohodu“ zrušit v zákonné lhůtě podáním odvolání. Ovšem přišlo zamítnutí od Městského soudu v Praze a dohoda tak nabyla právní moci.

9. Závěr

Úkolem mé bakalářské práce bylo seznámit čtenáře se základními informacemi, týkajícími se dědického práva. Nikdo nežije věčně, a tak je pravděpodobnost, že se jednoho dne ocitneme v situaci dědice nebo zůstavitele velice reálná. A pokud bude někdo mít pochybnosti o pravosti listin nebo dokonce prokáže jejich neplatnost, bude vědět jak má dál postupovat k prosazení svých práv.

Pro lepší představu, jak vypadá řízení o dědictví v případě neplatné závěti a listiny o vydědění v praxi, jsem se snažila ukázat na konkrétním případě, ke kterému se mi podařilo získat veškeré materiály a informace s tímto související a uvedla jsem ho v praktické části. Věřím, že se mi podařilo stručně popsat celý průběh tohoto řízení od jeho zahájení až po vypořádání dědictví.

Z názorného případu je jasné, že snaha paní Černé ušetřit za kvalitního právníka, jako odborného poradce, se jí nevyplatila. Tento příběh mě poučil o důležitosti advokáta, jak v soudním procesu, ale hlavně na jednání o majetkovém vypořádání, i o tom, že se má každá úřední písemnost, která je člověku předložena, velmi pečlivě přečíst, věnovat jí náležitou pozornost a dobře si rozmyslet, co se podepisuje.

Příběh mě také poučil o tom, že závěť, kterou někdo předloží na notářství, nemusí být vždycky pravá a platná. Proto se určitě vyplatí nahlédnout do originálů závěti, či listiny o vydědění. Každý má na toto právo ze zákona.

Popis této kauzy by mohl sloužit jako návod pro občany, kteří by se dostali do obdobné situace.

Dnes se již v problematice dědického práva dokáží celkem dobře orientovat. Budu ráda, když ti, co si přečtou moji práci, se rychle a efektivně zorientují také a tyto informace jim budou užitečné.

10. Seznam literatury

- [1] BENÁTČANOVÁ, Pavla; JAHELKA, Ivo. *Neznalost zákona neomlouvá*. 1. vydání. Praha: Motto, 2004. 239 s. ISBN 80-7246-1235-0
- [2] HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zjišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. Praha: Newsletter, 1994. 123 s. ISBN 80-901779-2-1
- [3] JIRSA, Jaromír. *Stručný soudní průvodce*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2006. 71 s. ISBN 80-903609-2-0
- [4] KORBAŘ, Martin; POKORNÝ, Michal. *Majetkoprávní vztahy v běžném občanském životě*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. 112 s. ISBN 80-7175-043-3
- [5] KUČERA, Robert. *Dědictví*. Praha: Linde Praha, a. s., 2001. 278 s. ISBN 80-7201-271-1
- [6] MIKEŠ, Jiří. *Dědictví a právo: Právní poradce pro každého*. 1. vydání. Praha: Informatorium, 1993. 166 s. ISBN 80-85427-10-9
- [7] PLECITÝ, Vladimír; VRABEC, Josef. *Základy občanského práva*. 2. doplněné vydání. Praha: Prospektrum, 1999. 264 s. ISBN 80-7175-082-4
- [8] STAVINHOVÁ, Jaruška; HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. 660 s. ISBN 80-210-3271-5
- [9] WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. Doplnková skripta, dotisk původního vydání nakladatelství Všehrd. Praha: Linde Praha a.s., 2001. 45 s.
- [10] ZBOŘIL, František. *Knížka pro každého aneb průvodce právem v ČR z pohledu občana*. Olomouc: Rubico, 1998. 424 s. ISBN 80-85839-23-7

11. Přílohy

Příloha č. 1: „Žádost o provedení znaleckého posudku (grafologické expertízy)“

Příloha č. 2: „Žaloba na určení neplatnosti závěti a listiny o vydědění“

Příloha č. 3: „Odborné vyjádření Kriminalistického úřadu Praha“

Příloha č. 4: „Usnesení o přerušení řízení“

Příloha č. 5: „Žádost o odstranění průtahů v řízení“

Příloha č. 6: „Reakce Obvodního soudu na žádost o odstranění průtahů v řízení“

Příloha č. 7: „Rozsudek jménem republiky“

Příloha č. 1

Obvodní státní zastupitelství
pro Prahu
do vl.rukou státního zástupce

Věc: Poškozování cizích práv - dle § 209, padělání závěti a listiny
o vydědění s falešnými podpisy - dle § 176

Žalobce : [redacted], bytem [redacted]

Žalovaná: [redacted] bytem [redacted] - za padělání dvou úředních listin a podpisů na nich

Dne 23.6.1999 v 9 hod. jsem se dostavila na předvolání - vviádnění k závěti - pí. [redacted], bytem [redacted]. Matka zemřela náhle, dne 27.11.1998 na srdeční selhání.

Na notářství [redacted], Praha jsem přečetla obě listiny. Když došel můj pohled k podpisu, ztrnula jsem. To nebyl podpis matky. Na první pohled je zřejmé, že toto není podpis téměř 80leté paní. Písmo bylo zcela jiné a značně podobné písmu mé o osm let mladší sestry - [redacted]

Obsah neodpovídal skutečnosti. /Zdá se, že si sestra napsala, co se jí hodí a sehnala si dva svědky./ Co je však zarážející, je to, že zcela chybí - notářské ověření - podpis notáře a razítko - při sepisování této závěti, dále způsob - strojem. Ani podpis otce /manžela zemřelé/, dosud žijícího zde nebyl uveden. Pochopila jsem, že se jedná o falzifikát.

Jelikož je sestra výbušné, ziskuchtivé a zcela dominantní povahy, je pravděpodobné, že z účelových důvodů sestavila tyto dvě listiny sama a padělala podpisy matky.

Žádám o provedení znaleckého posudku /grafologické expertízy/.

Domnívám se, že došlo ze strany sestry k naplnění skutkové podstaty trestné činnosti:

- 1/ Podvod dle § 250 tr.zák.
- 2/ Poškození cizích práv dle §209 tr.zák.
- 3/ Uvádění v omyl veškerých činných osob dle § 174 tr.zák.
- 4/ Křivá výpověď dle § 175 tr.zák.
- 5/ Padělání úřední listiny dle § 176 tr.zák.

V Praze, dne 28.června 1999

Přílohy: 3x - kopie závěti
- kopie listiny o vydědění
- kopie skut.pisma
mojí matky

Příloha č. 2

Obvodnímu soudu pro Prahu

[redacted]

P r a h a

Č.j. [redacted]

V Praze, dne, 8. března 2

T r o j m o

Věc: Žaloba na určení neplatnosti závěti a listiny o vydědění

Žalobkyně:

[redacted]

Žalovaná:

o určení neplatnosti těchto listin /jejich falzifikace včetně falešných podpisů na nich./

I.

Dne 23. června na notářství [redacted], Praha jsem byla šokována závětí a listinou o vydědění, neboť nejen že nespĺnovala náležitosti, které jsou nezbytné, ale na první pohled bylo zřejmé, že podpisy jsou falešné. Data, uváděná na obou listinách jsou v době, kdy ani matka v Praze nebyla, neboť v tomto období jsem s matkou několikrát hovořila telefonicky a byla na venkově - v domě v [redacted]. To si pamatuji.

Svědkové, uvádění v listinách je dlouholetá přítelkyně mé sestry /bývalá [redacted] a její manžel/. Evidentně svědci nepotvrdili své podpisy před notářem, ani nebyla uvedena čísla jejich OP. Tyto listiny nespĺnují základní podmínky - a to, že každý list má být opatřen notářským razítkem, se znakem republiky, při podepisování. Taktéž svázání šnúrou s trikolorou je obvyklé, pokud je závět sepsána strojem.

II.

K osobnosti mé sestry /o osm roků mladší mne/ uvádím: Sestra měla bohužel již od dětství sklony tyranizovat celou rodinu. Vyžadovala okamžité splnění každého přání /princip všechno nebo nic/. V zájmu klidu v rodině či tzv. dekora ji bohužel hlavně otec ustupoval. Takto byla utvrzována v tom, že její útočné a úskočné chování

Pokračování přílohy č. 2

jí přináší užitek. Její násilnická, nesnášenlivá povaha a roztahovačnost /čímž trpěla hlavně naše matka/ jsou velmi nepříjemné vlastnosti. Po smrti babičky [redacted], která tento dům se svým manželem a bratrem vybudovala, a kde já od narození vyrůstala se moje mladší sestra začala chovat způsobem více než nevhodným. Z horního bytu vyházela věci /množství otcových knih/ a další věci - proti vůli našich rodičů a začala si tam sobecky postupně zařizovat víkendové sídlo.

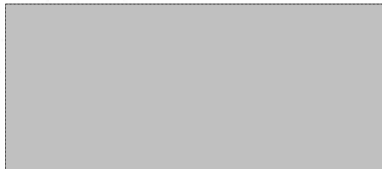
Rodiče byli např. škokováni tím, že udržovala známost s [redacted] [redacted] proti čemuž měli nemalé výhrady. Sice tvrdila, že tuto známost ukončila, ale ve skutečnosti ji udržovala v tajnosti. Až den před snatkem doma oznámila daný stav rodičům. Ti se však nikdy nesmířili s touto skutečností a s jejím mužem celá léta vůbec nekomunikovali. Jen trpně a mlčky se smutkem přihlíželi. Až když se před pěti léty sestra stala vdovou, začal víc realizovat své materialistické zjištěné cíle. Např. si pravidelně docházela za otcem pro finance. Najednou začala litovat, že je včas neposlechla. Neboť po dlouhodobě nemocném a invalidním muži jí nezůstalo dědictví žádné.

III.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti navrhuji:

Provést soudně-znaleckou expertízu /grafologickou/ podpisů na obou uvedených listinách a celkové přezkoumání platnosti či neplatnosti těchto listin, které moje sestra osobně donesla na notářství r.1999.

V Praze, dne 8.března 2000

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA

pošt. schr. [redacted]

Praha ●

Čj. [redacted]

V Praze dne 10.4.2000

Policie České republiky

Přílohy : 1/11

Počet listů : 2

Odborné vyjádření

ve smyslu ust. 105 odst. 1 věta druhá fr. f - písmoznalecké zkoumání.

K čj. [redacted] došlo 7.3.2000

K písmoznaleckému zkoumání ve věci údajného padělení listin, týkajících se dědictví po zemř. [redacted] byly předloženy originály dokladů – Listiny o vydělení s datem 15.6.1998 a Závěti s datem 7.7.1998 se spornými, textovými podpisy znění [redacted]. Oba podpisy vykazují znaky pomalé rychlosti psaní a nespontánnosti tahů včetně jejich nelogického přerušování a nastavování.

Listiny se spornými podpisy jsme označili jako příl.č. 1 a 2/966-00.

Jako srovnávací materiál bylo předloženo pět Kvitancních důchodových listů z let 96,97 a 98 s ukázkami charakterově plně adekvátních nesporné pravých podpisů [redacted] a několik písemností /ve formě dopisů/ s ukázkami jejího kurzivního písma z mnohem dřívější doby, a které lze pro zkoumání použít jen jako doplňující, spíše orientační materiál.

Kvitancní důchodové listy jsme označili jako příl.č. 3 – 7/966-00, ukázky písma jako příl.č. 8-11/966-00.

Expertizou mělo být zjištěno :

Zda podpisy na předložených dokladech jsou pravé podpisy p [redacted]

Pokračování přílohy č. 3

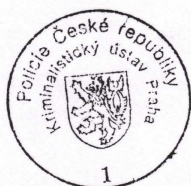
Výsledek zkoumání

Sporné podpisy znění [redacted] "ová" na předložených Listinách o vydědění s datem 15.6.1998 a Závěti s datem 7.7.1998 nejsou pravé podpisy zemf. [redacted] ,ové.

Zcela jednoznačně se jedná o podpisy (napodobené, u kterých však nelze provést individuální identifikaci jejich pisatele.

Zpracoval: mjr. Mgr. [redacted]

Vedoucí odd. grafických expertiz
odboru krim. identifikace KU Praha
kpt. Mgr. [redacted]

USNESENÍ

Obvodní soud pro Prahu rozhodl samosoudcem Mgr. [redacted] v právní věci žalobkyně [redacted] nar. [redacted], bytem [redacted] proti žalované: [redacted] nar. [redacted], bytem [redacted], o neplatnost závěti,

t a k t o :

Řízení se přerušuje.

Odůvodnění:

Návrhem podaným u zdejšího soudu dne 13.8. 1999 se žalobkyně domáhá proti žalované určení, že závěť ze dne 7.7. 1998 a listina o vydědění ze dne 15.6. 1998, které učinila [redacted] zemřelá v Praze dne 27.11. 1998, jsou neplatné.

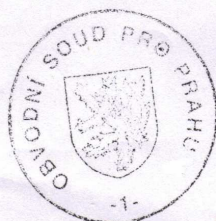
Ze spisu vedeného Obvodním státním zastupitelstvím pro Prahu [redacted] pod sp.zn. [redacted] [redacted], že ve věci probíhá trestní stíhání proti neznámému pachateli, který měl padělat podpis zůstavitelky [redacted] na listině o vydědění a na závěti a tyto dokumenty předložit k dědickému řízení notáři JUDr. [redacted]. Z usnesení Obvodního státního zástupce ze dne 22.9. 2000 soud dále zjistil, že státní zástupce zrušil usnesení Policie ČR ze dne 18.5. 2000, kterým bylo trestní oznámení poškozené [redacted] podle § 159 odst.4 tr.řádu odloženo a současně policejnímu orgánu uložil, aby ve věci znovu jednal a rozhodl. Ze sdělení Policie ČR ze dne 27.11. 2001, pod č.j. [redacted], soud dále zjistil, že v trestní věci je nadále Policií ČR prováděno šetření.

Podle ustanovení § 109 odst.2 o.s.ř. může soud přerušit řízení ve věci, jestliže zároveň probíhá takové řízení, ve kterém je řešena otázka, jež může mít význam pro rozhodnutí soudu, nebo jestliže soud dal k takovému řízení podnět. Podepsaný soud je názoru, že rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, o trestním oznámení [redacted] (specifikováno shora), bude mít význam pro rozhodnutí civilního soudu ve sporné věci, neboť zde bude řešena totožná otázka, zda závěť a listina o vydědění byly padělány či nikoliv. Na základě těchto skutečností postupoval soud dle ustanovení § 109 odst.2 písm.c) o.s.ř. a řízení ve věci přerušil.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání do 15ti dnů ode dne doručení k Městskému soudu v Praze, prostřednictvím soudu zdejšího.

V Praze, dne 11. ledna 2002

Za správnost vyhotovení. [redacted]

Mgr. [redacted]
předseda senátu

Příloha č. 5

Obvodní soud pro Prahu

████████████████████
██████████ P r a h a ██████████

k rukám předsedy soudu

Č.j.: ██████████

OBVODNÍ SOUD pro PRAHU
Došlo dne: 23-03-2004
.....krát.....příloh
Kclek: *W*

V Praze, dne 22.března 2004

Věc: Usnesení č.j. ██████████ ze dne 11.ledna 2002,
kterým bylo řízení přerušeno

Vážený pane předsedo,

pod tímto č.j. bylo projednáváno u Obvodního soudu pro Prahu již v r. 2001 - úprava petitu, aby závěť a listina o vydědění byly prohlášeny za neplatné. Dosud však nedošlo k samotnému soudnímu řízení.

Proto si Vás dovoluji zdvořile požádat pane předsedo, abyste odstranil průtahy v řízení. Předem děkuji za Vaši pomoc.

S úctou

████████████████████

P r a h a ██████████

- Přílohy:
- 1/ kopie usnesení OS pro Prahu
 - 2/ " falešné závěti
 - 3/ " " listiny o vydědění
 - 4/ " znaleckého posudku /nepravé podpisy na listinách
 - 5/ " dopisu matky (k porovnání - s podpisy - na listinách)

Příloha č. 6

OBVODNÍ SOUD PRO PRAHU

PRAHA TELEFON

V Praze dne 30. března 2004

Vážená paní

na základě Vaší žádosti ze dne 22.3.2004 o odstranění průtahů v řízení vedeném u našeho soudu pod sp.zn. jsem prostudovala procesní spis a konstatuji, že k bezdůvodným průtahům v řízení nedochází.

Usnesením ze dne 11.1.2002 bylo řízení přerušeno do ukončení řízení o trestním oznámení, které jste podala Vy proti neznámému pachateli, který měl padělat podpis zůstavitelky paní na listině o vydědění a na závěti a tyto listiny předložit k dědickému řízení notáři JUDr. Řízení je dozorováno Obvodním státním zastupitelstvím Praha pod sp.zn. Ze zatím poslední zprávy státního zástupce vyplývá, že v trestní věci doposud nebylo rozhodnuto. Výsledek šetření orgánů činných v trestním řízení má zásadní význam pro rozhodnutí ve věci sp.zn., neboť Policie ČR se zabývá otázkou pravosti totožných listin /závěť a listina o vydědění/ a k posouzení této otázky byl zadán znalecký posudek Kriminalistickému ústavu. Podle názoru soudce, s nímž se ztotožňuji, bylo nevhodné vést toto zkoumání duplicitně. Důvody, pro které bylo řízení sp.zn. přerušeno, tedy trvají.

Ze spisu jsem zároveň zjistila, že soudce je se státním zastupitelstvím v průběžném kontaktu a je zřejmé, že bude v řízení pokračovat ihned, jak pro to budou podmínky.

S pozdravem

JUDr.

místopředsedkyně soudu

Česká republika

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Obvodní soud pro Prahu rozhodl samosoudcem JUDr. [redacted] ve věci žalobkyně: [redacted] nar. [redacted] bytem Praha [redacted], proti žalovaným: 1) [redacted] nar. [redacted] bytem Praha [redacted] 2) [redacted], nar. [redacted], bytem Praha [redacted] o určení dědice,

t a k t o :

- I. Určuje se, že žalobkyně [redacted] nar. [redacted] je dědičkou po zůstavitelce [redacted]ové, narozené [redacted] posledně bytem Praha [redacted] [redacted] která zemřela 27.11.1998.
- II. Žalovaní jsou povinni zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku ve výši 1.000,- Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalovaní jsou dále povinni zaplatit České republice na náhradě nákladů řízení částku ve výši 9.210,- Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet Obvodního soudu pro Prahu . .

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem podaným u zdejšího soudu dne 13.9.1999, ve znění změny žaloby připuštěné u jednání před soudem dne 13.12.2005, se žalobkyně domáhala určení, že je dědičkou po matce – zůstavitelce [redacted]ové, nar. [redacted], která zemřela 27.11.1998. Návrh odůvodnila tím, že v rámci dědického řízení po zemřelé [redacted] (dále jen zůstavitelka) byla předložena závěť zůstavitelky ze dne 7.7.1998 a listina o vydědění datovaná dnem 15.6.1998. V závěti ustanovila zůstavitelka dědičkou veškerého majetku dceru [redacted] (prvá žalovaná). V listině o vydědění zůstavitelka projevila vůli vydědit dceru [redacted] (žalobkyni). S obsahem těchto listin žalobkyně nesouhlasila a v rámci sporného řízení před zdejším soudem namítla, že podpis zůstavitelky není

Pokračování přílohy č. 7

vlastnoručně tím podpisem [redacted] [redacted]ové. Žalobkyně dovodila, že obě listiny jsou v důsledku absence vlastnoručního podpisu zůstavitelky neplatné a žalobkyně je tedy rovněž dědičkou po [redacted].

Původně žalovanou byla pouze [redacted], druhá dcera zůstavitelky Tomáškovec a sestra žalobkyně [redacted]. K návrhu žalobkyně soud usnesením ze dne 2. června 2005 pod č.j. [redacted] nepřipustil, aby do řízení na straně žalované přistoupil jako další účastník [redacted], nar. [redacted] (manžel zůstavitelky). Usnesení nabylo právní moci dne 29. června 2005. Prva žalovaná s návrhem původně nesouhlasila. Po provedeném dokazování své procesní stanovisko změnila a v závěrečném návrhu dne 12.12.2006 vyslovila s žalobním návrhem souhlas. Druhý žalovaný s návrhem nesouhlasil. Namítl, že se žalobkyně o zůstavitelku po dobu téměř 20 let nezajímala.

V řízení před soudem byl zjištěn tento skutkový stav:

Z připojeného dědického spisu vedeného u zdejšího soudu pod sp. zn. [redacted] má soud za prokázané, že [redacted], nar. [redacted] zemřela dne 27.11.1998 v Praze. Z protokolu o předběžném šetření sepsaného před notářem dne 18.2.1999 a z občanských příkazů účastníků má soud dále za prokázané, že žalobkyně [redacted] a prvá žalovaná [redacted] jsou pozůstalými dcerami zemřelé [redacted]. Z citovaných listin soud dále zjistil, že druhý žalovaný [redacted] je pozůstalým manželem [redacted]. Z usnesení Obvodního soudu pro Prahu ze dne 12.7.1999 č.j. [redacted] podepsaný soud dále zjistil, že dědické řízení bylo z rozhodnutí dědického soudu přerušeno a pozůstalé děti [redacted] bylo uloženo, aby ve lhůtě do 1 měsíce od právní moci rozhodnutí podala u civilního soudu návrh na určení neplatnosti závěti a listiny o vydědění. Usnesení dědického soudu ze dne 12.7.1999 nabylo právní moci dne 24.8.1999. Řízení ve sporné věci bylo zahájeno dne 13.8.1999, žalobkyně tedy podala návrh včas.

Z protokolu o předběžném šetření sepsaného soudním komisařem dne 18.2.1999 a dne 10.5.1999 soud dále zjistil, že pozůstalá dcera [redacted] předložila v dědickém řízení po [redacted] závěť a listinu o vydědění [redacted]. Před soudním komisařem uznali závěť za pravou a platnou. O zjištění stavu a obsahu závěti ze dne 7.7.1998 a listiny o vydědění ze dne 15.6.1998 vyhotovil soudní komisař JUDr. [redacted] dne 10.5.1999 protokol. Z protokolu soud zjistil, že obě listiny byly soudnímu komisaři odevzdány otevřené, nebylo v nich nic mazáno ani opravováno, soudní komisař nezpozoroval žádnou jinou závadu. Obě listiny byly psány strojem, podepsány pořizovatelkou a dvěma svědky, pravděpodobně vlastní rukou. Pro úřední potřebu vyhotovil soudní komisař opis listiny, na kterém poznamenal, že opis doslovně souhlasí s originálem. Z obsahu závěti ze dne 7.7.1998 se podává, že dědičkou veškerého majetku movitého i nemovitého po zůstavitelce [redacted] měla být její dcera [redacted] (prvá žalovaná). Z obsahu listiny o vydědění ze dne 15.6.1998 se podává, že [redacted] měla touto listinou projevit vůli vydědit dceru [redacted] (žalobkyni). Soudu je z úřední činnosti známo, že žalobkyně podala v souvislosti se závětí [redacted] trestní oznámení na neznámého pachatele pro podezření ze spáchání trestného činu poškozování cizích práv dle § 209 odst. 1 písm. a/ tr. zák. Věc byla šetřena místním oddělením Policie ČR [redacted] dozorována OSZ pro Prahu pod sp. zn. [redacted]. Usnesením ze dne 13.5.2004 rozhodl státní zástupce ve věci tak, že podle § 159 a/ odst. 4 trestního řádu věc odložil, neboť se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání.

Konec přílohy č. 7

Ze znaleckého posudku PhDr. [redacted] ze dne 4.7.2006, odborného vyjádření Kriminalistického ústavu Praha ze dne 10.4.2000 (založen v dědickém spise) a zkrácených důchodových listů [redacted] za období leden 1997 – listopad 1998 má smysl ukázat, že sporné podpisy na listině o vydědění ze dne 15.6.1998 a na závěti ze dne 7.7.1998 ve znění [redacted] „nejsou pravými podpisy zemřelá [redacted]“ [redacted] 1922. Ze znaleckého posudku PhDr. [redacted] soud zjistil, že po srovnání sporných podpisů s jinými podpisy zůstavitelky konstatoval znalec rozdílné charakteristické znaky jak v obecné, tak ve zvláštní rovině znaleckého zkoumání. Jelikož závěr soudního znalce, podle něhož sporné podpisy na obou listinách nejsou pravými podpisy zůstavitelky, podporuje odborné vyjádření Kriminalistického ústavu Praha, podle něhož se v obou případech jedná zcela jednoznačně o podpisy napodobené, u nichž bylo možné provést individuální identifikaci pisatele.

Právní závěry z rozhodnutí před soudem tedy bylo zjištěno, že v rámci dědického řízení po zemřelé [redacted] Tomáškové, byly soudnímu komisaři předloženy listina o vydědění a závěť zůstavitelky, které však neobsahovaly vlastnoruční podpis zůstavitelky. Podle § 476 odst. 1 občanského zákoníku může zůstavitel závěť buď napsat vlastní rukou, nebo ji pořídít v jiné písemné formě za přítomnosti svědků, nebo ve formě notářského zápisu. Podle § 476 b/ o.z. musí závěť, kterou zůstavitel nenapsal vlastní rukou, vlastní rukou podepsat a před dvěma svědky současně přítomnými výslovně projevít, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se musí na závěť podpísat. V případě obou sporných listin ze dne 15.6.1998 a 7.7.1998 se jednalo o listiny, které nebyly napsány vlastní rukou zůstavitele. Podmínkou platnosti tohoto právního úkonu byl tedy vlastnoruční podpis zůstavitelky a vlastnoruční podpis svědků. Jelikož listiny neobsahovaly vlastnoruční podpis [redacted], jednalo se o neplatné právní úkony. Žalobkyně v dědickém řízení neplatnost obou listin namítla. Dědický soud postupoval podle § 173 odst. 2 o.s.ř. a žalobkyni odkázal, aby zvláštní žalobou uplatnila své dědické právo před soudem civilním. K podání žaloby určil dědický soud lhůtu, žalobkyně včas své právo u civilního soudu uplatnila. V provedeném dokazování dospěl soud k závěru, že závěť [redacted] ze dne 7.7.1998 i listina, kterou měla být žalobkyně zůstavitelkou dne 15.6.1998 vydědění, jsou neplatné. Proto návrhu žalobkyně vyhověl a svým rozhodnutím určil, že žalobkyně je dědičkou po zůstavitelce [redacted], nar. [redacted], která zemřela dne 27.1.1924.

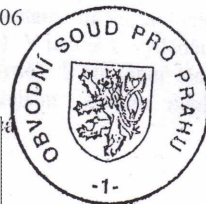
Vyrok o náhradě nákladů řízení mezi účastníky je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o.s.ř. Proto žalobkyně byla ve věci zcela úspěšná. Náklady řízení na straně žalobkyně jsou tvořeny pouze zaplaceným soudním poplatkem ve výši 1.000,- Kč.

Vyrok o náhradě nákladů řízení státu je odůvodněn ust. § 148 odst. 1 o.s.ř.. Náklady státu jsou tvořeny znalečným vyplaceným PhDr. [redacted] ve výši 9.210,- Kč.

Poznámka: Protiv tomuto rozsudku je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího.

Právní věc v Praze dne 12. prosince 2006

Za správnost vyhotovení: [redacted]

JUDr. [redacted]
předseda senátu